

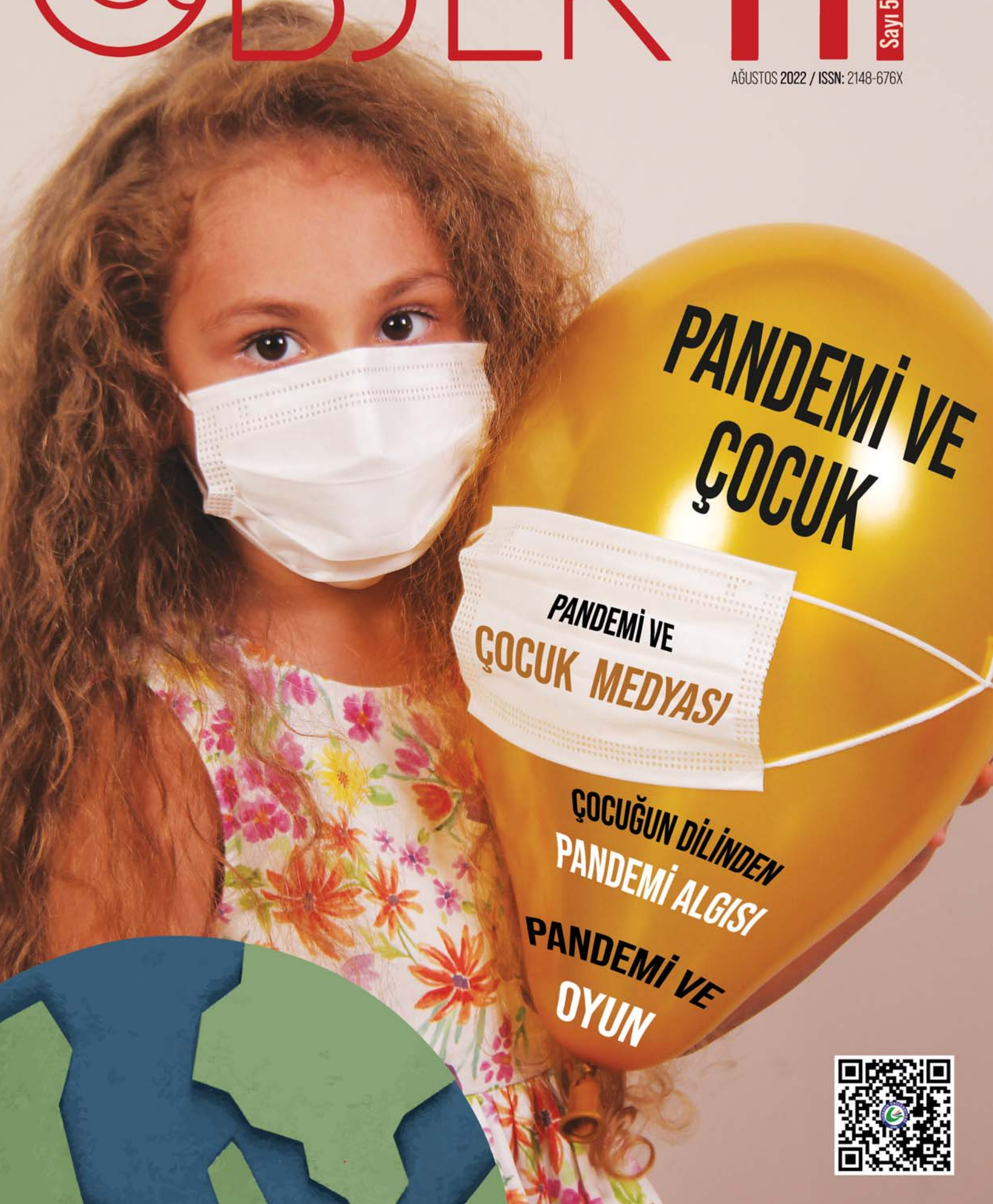
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ TİREBOLU İLETİŞİM FAKÜLTESİ UYGULAMA DERGİSİ

OBJEKTİF

Sayı 5

AĞUSTOS 2022 / ISSN: 2148-676X

**PANDEMi VE
ÇOCUK**

**PANDEMi VE
ÇOCUK MEDYASI**

**ÇOCUĞUN DİLİNDEN
PANDEMi ALGISI**

**PANDEMi VE
OYUN**

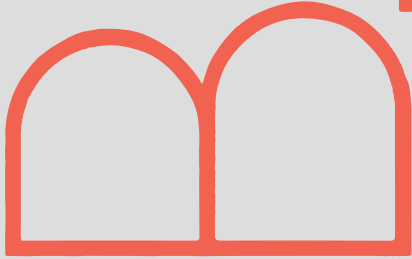

Yaşama @BJEKTiF'ten bakın

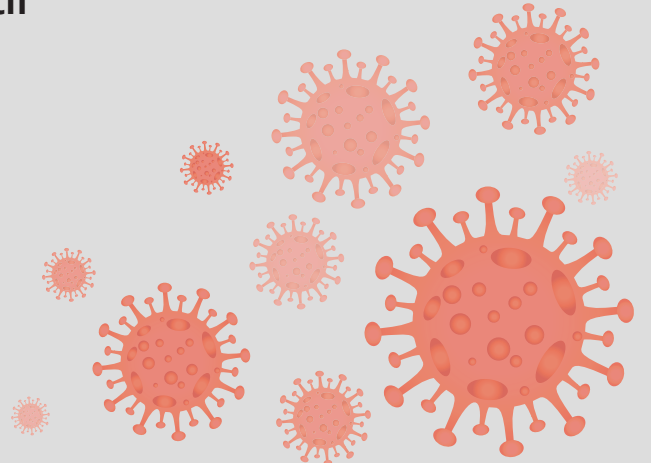

Değerli okurlar merhaba,

Uzun bir aradan sonra Giresun Üniversitesi Tirebolu İletişim Fakültesi'nin uygulama dergisi *Objektif*'in 5. Sayısıyla karşınızdayız. *Objektif*'in bu sayısı son iki yılımıza her anlamda damga vuran pandemiye çocuklar özelinde ele alıyor. 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü Corona Virüs nedeniyle pandemi ilan edince küresel, ulusal ve yerel düzeyde sağlıktan eğitime, ekonomiden istihdama pek çok alan derinden etkilendi. Bu etkiyi deneyimleme aşamasında ise çocuklar hassas ve özel bir topluluk olarak ön plana çıktı. Doğrudan pandemiye doğan bebekler, eğitim süreçlerinin başlangıcını pandemi nedeniyle ekranlar dolayısıyla deneyimleyen çocuklar, uzmanlar açısından da toplumsallaşma süreçlerinden teknolojiye erişim eşitsizliklerine kadar pek çok konunun gündeme getirilmesi gerektiğini ortaya koydu. *Objektif* de bu sayıda farklı alanlarda ve geniş bir yelpazede çocuk ve pandemi konusunu ele alıyor ve bu biçimde de tarihe not düşme sorumluluğunu yerine getiriyor.

Bu sayının bizler açısından bir başka özelliği de pandemi sonrası kısmen yüz yüze eğitim süreçlerinin gerçekleşmesiyle birlikte öğretim elemanlarının ve öğrencilerin birlikte ve ortak üretme süreçlerini yeniden hatırlamaya başlamasına vesile olmasıydı. Derginin üretim aşamaları da eğitim süreçlerinin de evrildiği gibi melezleşerek zaman zaman haber atölyesinin fiziksel mekânında zaman zaman da çevrimiçi haberleşme uygulamaları üzerinden gerçekleşti. Mekan ve koşullar ne olursa olsun birlikte üretme ve başarmanın hazzının sonraki yıllarda da deneyimlenmesi dileğiyle keyifli okumalar...

Objektif

Bu Sayıda

Pandemide Çocuk Olmak _____

10 _____

İlkokul çocukları pandemi döneminde sosyalleşebildi mi? _____

18 _____

Öğretmen ve Öğrenci İlişkisi Pandemi ve Eğitim _____

30 _____

34 _____

Çocuk Gelişim Uzmanı Perspektifinden Pandemi Sürecinde Medya ve Çocuk _____

44 _____

Hayat, Erken Olgunlaşmak Zorunda Bırakılan Çocuklarla Dolu... _____

STK'ların Pandemide Çocuklar İçin Yaptığı Çalışmalar _____

Uzaktan Kumandalı Arabadan Jenaratör ile Çalışan Arabaya _____

4

Çocuğun Dilinden Pandemi Algısı

16

Pandemi ve Oyun

22

Sınav Dönemindeki Öğrencilerin Pandemi ile İmtihani

Pandemi ve Çocuk Medyası

40

Umudun Temsilcileri Çocuklar

48

52

56

İmtiyaz Sahibi

Tirebolu İletişim Fakültesi Dekan V.
Prof. Dr. Nazım ELMAS

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü

Öğr. Gör. Nedim Serhat BİLECEN

Yayın Kurulu

Prof. Dr. Necdet EKİNCİ

Prof. Dr. Günseli BAYRAKTUTAN

Doç. Dr. Barış YETKİN

Dr. Öğr. Üyesi İsmail Cem FERİDUNOĞLU

Arş. Gör. Ali KARAKAYA

Görsel Danışman

Doç. Dr. Barış YETKİN

Sayfa Tasarımı

Ayşegül KUM

Doğan Can ÇELENK

N. Muhammet FAZLIOĞLU

Egemen TANRINIAN

Yiğit ÜÇÜK

Volkan GÜZEN

Bahadır AKKURT

Kapak Tasarımı (Ön-Dış)

N. Muhammet FAZLIOĞLU

Kapak Tasarımı (Ön-İç / Arka-Dış)

Doğan Can ÇELENK

Kapak Tasarımı (Arka-İç)

Arif ÖZBEK

Fotoğraf Editörü

Arş. Gör. Gökhan TOPTPE

Redaksiyon

Arş. Gör. Ali KARAKAYA

İletişim

E-Posta: tif.dergi.28@gmail.com

Adres: Giresun Üniversitesi Tirebolu
İletişim Fakültesi Tirebolu/GİRESUN

Pandemide Çocuk Olmak

Hazırlayan: Ümmügülsün OZAN

Pandemi, büyüme ve gelişim çağındaki çocukların hayatlarını birçok farklı alanda etkiledi ve halen etkiliyor. Bunlardan birisi de beslenme alışkanlıklarının değişmesiyle meydana gelen obezite sorunu. Uzman Diyetisyen Beyza Geçer, çocukların beslenmelerindeki sorunları, nasıl beslenmeleri gerektiğini, fiziksel aktivitenin önemi konularında bize görüşlerini sunuyor.

Kilo artışı, sağlıksız beslenme ve hareketsiz bir yaşam

Hepimiz sıradan hayatlarımızı yaşamaya devam ederken hiç beklenmeyen bir anda hayatımız pandemi ile yeni bir yöne doğru evirildi. Bununla birlikte

kendimizi yeni bir kimliğin içinde bulurken, rutinlerimizi değiştirmeye maruz kaldık. Biz yetişkinler bile bu süreçte bir hayli zorlanırken çocukların etkilenmemesi ne kadar mümkün olabilir? Son zamanlarda tanışmaya başladığımız bu kavram, özgürlüğümüzü bizden alırken

Dört duvar arasında kalan bireyler için en çok medyayı tüketir hale geldi. Böylece bu dönemde yeme alışkanlıklarımızı etkileyen en temel unsur da medya oluverdi.

çeşitli sorunları daha çok belirginleştirdiği söylenebilir. Pandemi öncesinde de kilo ve obezite dünya için büyük bir sorunken bu pandemiyle beraber daha da büyüdü.

Doğal olarak yetişkinler gibi çocukların bile pandemiden etkilenmemesi mümkün değil. Kapanma sürecinde ebeveynler çocukların yakından takip edebildikleri rol modelleri olmak zorunda kaldılar. Büyüme ve gelişme çağındaki çocuklar, davranışları kopyalar ve gördüğünü kendi davranışları arasına katar. Buna ek olarak bu dönemlerde sadece yetişkinlere maruz kalan çocuklar, yaşitlarından uzak kalmaları, fiziksel aktivitelerde bulunamamaları sosyalleşme alanında büyük bir boşluk yarattı. Öyle ki çocuklar kendi yaşitlarıyla bir araya geldiği yer ev ve sanal ortam olması çocuklardaki hareketsizliği tetikledi.

Bir dönem evlerde kapalı bir hayat yaşayan bu çocukların hayatları fiziksel olarak nasıl etkilediği bir sorunsal olarak ortaya çıktı. Dört duvar arasında kalan bireyler vakit geçirmek ve eğlenmek için en çok medyayı tüketir hale geldi. Böylece bu dönemde yeme alışkanlıklarımızı etkileyen en temel unsur da medya oluverdi.

Dört duvar arasında kalan bireyler vakit geçirmek ve eğlenmek için en çok medyayı tüketir hale geldi. Böylece bu dönemde yeme alışkanlıklarımızı etkileyen en temel unsur da medya oluverdi.

Endüstriyel gıdalara ulaşımın kolaylaşması, insülin direncini erken yaşa düşürdü

Medya ile yaygınlaşan sanal market kavramı yemeğe erişimi kolaylaştırırken bireyleri hazırcılığa alıştırdı. Pandemide kapanma sürecinde çocuklara sürekli dışarıdan yemek taşıyıcılığı yapanların ebeveynler olduğu görülmekte. Bu durumun bir sonucu olarak ebeveynleri ne tüketiyorsa çocukları da onlara ayak uydurduğundan yeme bozuklukları daha fazla meydana geldi.

Yetişkinlere oranla çocukların alışkanlıklarını değiştirmek bir hayli zor. Uzman Diyetisyen

Fotoğraf: Ümmüğülsün OZAN

Beyza Geçer, "Paketli gıdalar bağımlılık yapar. 7-15 yaş arası da beslenme alışkanlığının oturduğu bir dönem olarak düşünülürse bu tür gıdalardan vazgeçmek kolay olmuyor." Geçer, pandemiyle beraber paketli gıda tüketiminin artması çocuklarda erken yaşta insülin direncinin gözlemlendiğini de vurguladı.

Pandemi öncesi ve sonrasını değerlendiren Geçer, çocukların eskiden kan parametrelerindeki bozulmaları bu kadar sık görülmediğini, pandemi sonrasında bunun daha yaygın ve daha düşük yaş gruplarına kadar indiğini belirtti. Geçer, "İnsülin direnci dediğimiz diyabetin tek basamağıdır. Çocuklarda zaten görülmekte olan bir durum. Fakat gözlemlerime göre bu direncin düşmesi arttı. Kan yağlarında artış, kan şekerlerinde bozukluklar gibi sonuçlar meydana

na geldi. Çocuklarda tiroit problemleriyle de karşılaşmaya başladık” diyerek beslenmenin bozulduğu an da vücuttaki işleyiş de bozulduğunun altını çizdi.

Çocuk aileden gördüğünü kopyalar

Evde yemek yapmanın önemini vurgulayan Geçer, aynı zamanda ebeveynlerin sosyal medya platformlarında gördüğü her yemek akımlarını denemenin doğru olmadığını ve bundan vazgeçilmesi gerektiğini öneriyor. Geçer, “Ebeveynlerin evde daha sağlıklı yemekler yapması önemli bir nokta. Çocukların evde ev yemeği yemesi çok güzel ama Türk kültürü hamur işine çok yatkın bir kültür. Benim de genel olarak sosyal medya platformlarında gördüğüm hamur işlerinin fazla yapılmasıydı. Tabii ki bu kadar hamur işi çocukların beslenmesini olumsuz etkiler. Rutinde bu gıdaların bu kadar sık tüketilmesi sağlıklı değil.” Bu süreçte, hamur işi, boş kalorili ve paketli gıdalardan uzak durulması gerektiğini vurguladı.

Çocukların kimisi çok iştahsız kimisi çok iştahlı olabiliyor. Beyza Geçer, büyüme ve gelişim çağındaki çocukların beslenme hakkında yaşadığı genel problemleri şöyle değerlendiriyor: “Okullarda sağlıksız besin tüketimi fazla. Özellikle 7-15 yaş grubu çocuklar, evden çıkıp kendi harçlığı ile kendi özgür iradesiyle gıdalar aldığı bir dönemde oluyor. Yemek, bir şeyler içmek sosyalleşmenin olmazsa olmaz bir parçası. Pandemiden önce sıklıkla bu sorunla karşılaşılırdık. Özellikle eğer, çocuk kiloluysa ve obeziteyle ilgili çalışılıyorsa besinleri kısıtlamakta zor çünkü arkadaş çevresinde görüyor, özeniyor. Yine aslında beslenme probleminde abur cuburlar olduğunu görüyoruz. Pandeminin de bu gıdaların tüketimi noktasında

azaltıcı bir etkisi yok. Yetişkinlerde de sürekli gördüğümüz bir durum." Beslenme davranışları da aileden görek oturur. Eğer ki ebeveyn hazır gıdaları yiyorsa çocukta bunları yeme hakkını kendinde buluyor.

Çocukların sağlıklı büyümesinde fiziksel aktivitenin önemi

Sadece düzenli ve sağlıklı beslenmek de yetmiyor. Özellikle büyüme ve gelişim çağındaki çocuklar oynamak, gezmek isteyecektir. Kısıtlamalar ile hareket alanları daralan çocuklarda kilo artışı olduğu görülüyor. Uzman Geçer, fiziksel aktivitenin oldukça düştüğü bu zaman da kalori alımında da bir düşüş olmadığını hatta sürekli evde kaldığı için bunun tam tersi durumların yaşandığını söyledi. Çocukların belirli günlerde okula gitmeleri, bunun için evden çıkmalarını bile bir fiziksel aktivite olarak değerlendirmek mümkün. Geçer, bu noktada çocukların 2 gün okulda aktif olmasının hem kilo hem de vücutları üzerinde ciddi etkisinin olduğunu, beden eğitimi derslerinin de bu konuda çok büyük katkısının olduğunu altını çizdi.

Çocuklar büyüdüğü için onlara sıkı bir diyet uygulamak zaten mümkün olmadığını, her besin öğelerinden almaları gerektiğini söyleyen Geçer, fiziksel aktivitenin beslenmeyi nasıl desteklediğini şu sözlerle açıkladı: "Çocuklara düşük kalorili diyet uygulamadığımız için aslında amacımız sağlıklı beslenme programı ve fiziksel aktiviteyi arttırmak oluyor. Çocuk zayıflamadığı zaman belirli kalorinin altında bir diyet uygulamak söz konusu bile değil. Bu sebeple fiziksel aktivitenin artması bizim için olumlu bir etken oldu."

Evde yemek pişmesi de b
önemli konu. Aile dışarıdan
çok alışkınsa çocuk bu b
davranışını da kopyalayı
Sağlıklı yemeklerin
çocuğun önüne bu b
gelmesi en doğru davranış

Kaynak: Freepik

Beslenme alışkanlıklarımızı nasıl değiştirebiliriz?

Pandemi ne kadar gerilerde kalmış gibi görülsede ilk süreçteki yıkıcı etkilerini üzerimizden atmış sayılmayız. Kilo olarak çocuklardan kalan bu problemi aşma noktasında Uzman Diyetisyen Beyza Geçer'in

Bir başka
yemeğe
beslenme
yacaktır.
pişmesi.
besinlerin
biçimi
olacaktır.

önerileri var: “Bir yenilik olarak kantindeki paketli ve şekerli gıdaların satışı noktasında düzenlemeler gelebilir. Bunun haricinde kantinde meyve, süt gibi gıdaların satışı yapılabilir. Bunlar çok güzel ara öğün olarak tüketilebilir.” Bu önerilerin hayata geçmesi biraz zaman alabilirken ailelerinde çocukları için yapabileceği basit şeyler var: “Çocuklar vakitlerinin çoğunu okulda geçiriyor. Bunu baz alarak evden yemek götürme olayı yaygınlaşmalı. Arkadaşlarınız farklı şeyler yerken sizin çıkarıp evden getirdiğiniz bir şeyi yemek, insanı ilk zamanlarda huzursuz ediyor. Ama eğer bu grupça yapılırsa çocuklar çok daha rahat ediyor. Bazen danışanlarıma soruyorum, ‘Arkadaşın da evden getirirse daha rahat eder misin?’, ‘Evet’ o zaman sorun ortadan kalkıyor. Evden yemek götürme olayı yaygınlaştığı zaman çocukların beslenme kalitesi çok daha fazla artar.”

Geçer, “Evde yemek pişmesi de bir başka önemli konu. Aile dışarıdan yemeğe çok alışkınsa çocuk bu beslenme davranışını da kopyalayacaktır. Sağlıklı yemeklerin pişmesi, çocuğun önüne bu besinlerin gelmesi en doğru davranış biçimi olacaktır” diyerek ebeveynlere fazla sorumluluk düşen bu konuda önemli olan çocukların örnek alacağı beslenme davranışları sergilemenin önemine değindi.

“ Evde yemek pişmesi de bir başka önemli konu. Aile dışarıdan yemeğe çok alışkınsa çocuk bu beslenme davranışını da kopyalayacaktır. Sağlıklı yemeklerin pişmesi, çocuğun önüne bu besinlerin gelmesi en doğru davranış biçimi olacaktır. ”

Çocuğun Dilinden Pandemi Algısı

Hazırlayan: Fatmanur GÜNGÖR

2019 yılı itibariyle hayatlarımızın merkezinde yer alan Koronavirüs, çocukları çeşitli şekillerde etkiledi. Süreç içerisinde kimi zaman uyum sorunları olsa da çocuklar pandemi sürecine kolay adapte oldu. Çocukların gösterdikleri davranışlar, pandemiye uygun olarak devam etti.

Küresel çapta krize neden olan COVID-19 salgını Türkiye’de dahil olmak üzere Dünya üzerinde birçok farklı alanda etkilerini gösterdi. Toplumsal ya da bireysel düzeyde, doğrudan ya da dolaylı olarak herkes bu süreçten etkilendi. Ülkeler giriş çıkışlarını kapattı; seyahat yasakları getirildi; hayatın olağan akışı uzunca bir süre duraklatıldı. Toplum sağlığı adına çeşitli önlemler alınsada sürecin ilk dönemlerinde çoğu insan sal-

gını tam anlamıyla kavrayıp, nasıl davranmaları gerektiğini bilemedi.

Koronavirüsün Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi olarak ilan edilmesiyle birlikte hepimiz ev içi yaşamlarımıza çekilmek durumunda kaldık. Çalışan insanlar işlerine gidemedi; çocuklar okullarına gidemedi; sokaklarda günlük yaşam normal bir şekilde seyredemedi. Hepimiz olumlu ya da olumsuz olarak

çeşitli düzeylerde bu süreçten etkilenmekte, yine de en çok etkilenenler çocuklar oldu.

Genellikle çocuklar mevcut şartlara kolayca uyum sağlamıyorlarsa da her çocuk için olaylar karşısındaki etkiler ve davranışlar aynı değil. Erken çocukluk dönemlerindeki çocuklar çevrelerindeki olan bitenlere karşı oldukça meraklıdırlar ve sıklıkla sorular sorarlar. Henüz okul çağına gelmedikleri için süreci aileden ve yakın çevrelerinden öğrenirler. Yetişkinlerin bile zorlandığı maske-mesafe-hijyen üçlemesi çocukların hayatlarının ayrılmaz bir parçası olmuştu. Bu süreçteki çocuklardan birisi de henüz okul çağına gelmemiş olan Kumsal'dı.

Pandemi döneminde doğru bilgilendirmelerle donatılan Kumsal, koronavirüsün ciddi bir hastalık olduğunu, herkesin sağlığını kötü etkilediğinin farkındaydı. Bunun için başkasının yanında maskesini asla çıkarmadı. Yetişkin insanların bile dikkat etmediği bu noktada onları uyarmaktan da asla çekinmedi. Gelişigüzel el yıkamalarını kabul etmeyerek "Doğrusu bu şekilde olur. Ellerini zi yanlış yıkamayın..." diye çevresindeki yetişkinlere bunu hep hatırlattı.

Koronavirüsün Eğitimdeki Yansımaları

İlkokul çağındaki çocuklarda bu süreçte oldukça zorlandı. Okula devam ederlerken, hayatlarına birden 'koronavirüs' girdi ve tüm eğitim süreci uzaktan eğitim modeline taşındı. Yüz yüze eğitimde bile uyum sağlamanın vakit aldığı çeşitli konularda, pandemi ile birlikte daha da zorlandılar.

Her çocuğun içinde bulunduğu sosyo-ekonomik durum aynı değil. Bilgi-

sayar, tablet ya da cep telefonlarından online olarak derslerini takip edebilmek bir yana, en basit bir şekilde dahi televizyondan bile ders takibi yapamayan çocuklar vardı. Sürecin etkileri ve çocukların gösterdikleri davranışlar çevresel faktörlere ve mevcut bulunan ekonomik şartlara göre de değişebiliyor.

Uzunca bir süre devam eden sokağa çıkma yasakları ve kısıtlamalar, Covid-19 vakalarının biraz düşüğe geçmesi, bir takım esneklikleri beraberinde getirdi. İlkokula giden çocuklar haftanın belli gün ve belli saat aralıklarında okullara tekrar çağırıldı. Bu süreçte maskelerini hiç çıkarmadılar ve uzak mesafe aralıklarında derslerini dinlediler. Oyun çağında olan ve aktif iletişim kurma sürecinde olan çocuklar süreçten aslında birazda olumsuz etkilendiler. Çünkü ders aralarında grupça yaptıkları aktivitelerde oldukça zorlandılar. Hepimizin çocukluğunda severek oynadığı ebelemece ve saklambaç gibi oyunlar, pandemi dönemindeki çocuklar için şekil değiştirdi.

Oyun Çağının Çocukları

Emir, ders aralarında arkadaşlarıyla oynadıkları oyunlara yönelik olarak "Birbirimize çok yaklaşıyoruz. Sadece sırtlarımıza parmak ucuyla hafifçe dokunabiliyoruz" dedi. Çocuklar her ne kadar temas içerisinde oynamak isteseler de, kurallarda biraz zorlansalarda tüm bunlara sağlıkları için uymaları da gerektiklerinin farkındaydı.

Pandemi dönemi, apartmanlar ve siteler gibi toplu yaşam alanındaki çocuk davranışlarında da pozitif ve eğlenceli anlar yaşanmasına neden oldu. Polislerin düzenli olarak yaptıkları devriyelere alışan çocukların, dışarı çıkma yasaklarının esnetildiği zamanlarda bir araya

geldiklerinde oyunlar oynarken çalan bir siren sesiyle dağıldıkları görüldü. Neden böyle yaptıkları sorulduğunda ise polislerin onları kurallara uymadıklarını düşünerek kızabileceklerini düşündüklerini söylediler.

Pandemi döneminde çocukların gösterdikleri davranışlar, içerisinde buldukları şartlara göre değişiklik gösteriyor. Vaka sayılarının durumuna göre getirilen esnetilmelerde bir yerden bir yere gitme imkânı olmayan çocuk ya ev içi ortamda kalıp ona göre davranmış ya da evin etrafından pek uzaklaşmamıştır. Ancak şehirden uzaklaşabilip varsa köyüne gidebilen ya da yakınlarında bir başka yere gidebilen şehir yaşamındaki çocuk ise az da olsa özgürce davranabiliyor. Maskesini çıkarıp rahatça nefes almış ve bahçelerde koşup oynayabiliyor.

Zeyneb gibi bu süreçte ilkokula yeni başlayan çocuklar ise daha küçük yaşlardakilere göre ya da biraz daha ileriki yaş çocuklarına göre daha zorlanmışlar. Normal şartlarda uygulanan okula uyum süreçleri sağlıklı bir ortamda, uygun bir şekilde yerine getirilememiş. Ailelere bu dönemde daha çok iş düşmüştür. Okulda arkadaşlarıyla öğrenme süreci yaşaması gereken çocuk, temel okuma yazma becerileri ve akabindeki ödev, ders gibi durumlarda yoğun olarak anne-baba gözetiminde ve ilgisinde süreci geçirmiştir.

Emir bu süreçte evde daha çok vakit geçirebilmekten mutlu olan çocuklardandı. Okulda arkadaşlarıyla olmaktan, onlarla vakit geçirmekten de oldukça mutlu olsa da "keşke biraz daha evde kalabilseydik" demekten de kendini alamadı.

Yavaş yavaş pandeminin etkilerinin

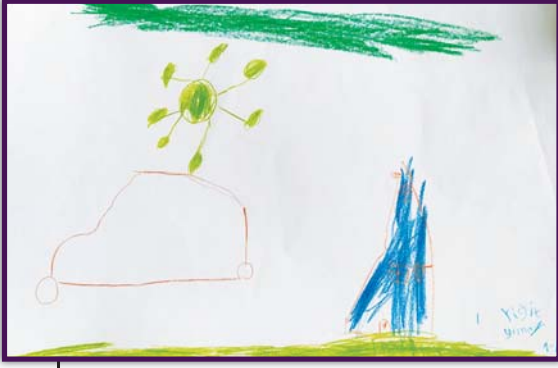
geride bırakılmakta olduğu günlerde çocuklar, geçmişe oranla daha mutlu görünüyorlar. Arkadaşlarıyla bir arada olabilirlerken okula rahatça gidebiliyorlar, istedikleri gibi oyunlar oynayabiliyorlar. Olası bir salgın durumunda ise ne yapmaları ve nasıl davranmaları gerektiği hakkında ise artık son derece bilinçli durumdalar.

Yiğit Yılmaz

Bir başka resme bakıldığında gökyüzü, araba ve ev figürünün belirsiz yalnızca virüs modelinin belirgin ve anlaşılır olduğunu görülmektedir.

Etkinliğe katılan çocuklardan pandemi dönemi boyunca hissettiği duygulara yönelik çizim yapılmaları istenmiştir. Genel olarak bakıldığında çocukların virüs kavramını öğrendiklerini anlaşılmaktadır. Resimlerinde virüsü benzer biçimlerde ele almaktadırlar. 7 adet resimde çocuklarda maske çizilmiş, 8 adet resimde ise virüsü tasvir edilmektedir. Tüm bunlar, çocukların virüs salgınına karşı kodlar oluşturduklarını göstermektedir.

Nur Kısacak

Bu resimde, tek katlı bir ev ve dışarıda kalan virüs modelinin çizildiği görülmektedir. Resimdeki evde kırmızı ve mavi olmak üzere iki renk kullanılmış ancak şeffaf bırakılmıştır. "Dışarı Çıkıyoruz Covid-19" ifadesi bulunmaktadır.

Başka bir resimde, "Maske mesafe hijyen kurallarına uymalıyız" ifadesi yer alan balonla dolaşan çocuk, maskeli bir biçimde, ev dışına çıkmaktadır.

Hazırlayan: Seren ÇİFTÇİ

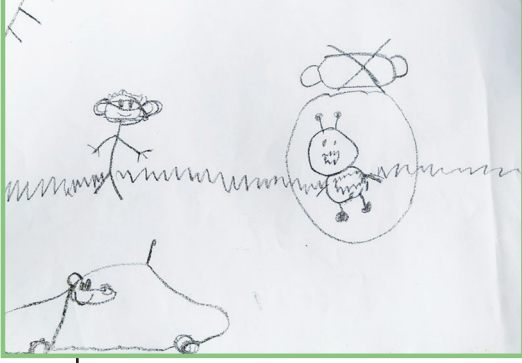
Bir diğer resimde kendisini herhangi bir kapısı, penceresi olmayan kapalı bir alana maskeli bir şekilde hapsediğini görüyoruz. Dışarıdaki her şey olağan bir şekilde ifade edilmiştir.

İlker

Bu resimde ise maskeli bir çocuk, maskeli bir araba ve virüs modeli çizilmiştir. Virüsün hemen üzerinde yer alan ve üzerinde çarpı bulunan maske, takılmadığı takdirde virüsün bulaşacağını ifade etmiştir.

Bir başka çocuk ise arkadaşıyla kendisini konu almıştır. Çocukların her ikisinde de maske vardır. Aralarındaki uzak mesafe ve hiçbir şekilde oyun parkı, ev, okul vs. figürünün olmaması dikkat çekmektedir.

Yusuf Mete Ekiz

Diğer tüm resimlerden farklı olarak başka bir çocuğun çizdiği bu resimde, ne bir insan ne bir ev ne bir maske ya da virüs modeli yer almaktadır. Yaşadığı tüm duygu karmaşasını özellikle kullanmış olduğu koyu renklerden ve kalın çizgilerden anlayabiliriz.

Özgürcan Aydın

Bu resimde ise pencereleri olmayan, içi doldurulmuş bir ev çizilmiştir. Dışında ise yüzleri koyu renklerle karalanmış insan figürleri, havada uçan virüs modeli çizilmiştir. Resmin sağında yer alan siyah model sorulduğunda ise mezar olduğu ifade edilmiştir.

Yapılan etkinlik sonucunda, çocukların pandemi öncesi ve pandemi sonrası dönemlerde çizdikleri resimler karşılaştırıldığında resimlerde bulunan oyun parkı, okul bahçesi, mutlu aile tablosu, oyun oynayan çocuklar yerine; maske takan çocuklar, şeffaf belirtilen evler, mesafe, uyarı tabloları ve havada uçan virüs figürleri almıştır. Birçok çocuğun duyduğu kaygı ve üzüntü bizzat resimlerde de modellenmiştir.

İlkokul çocukları pandemi döneminde sosyalleşebildi mi?

Hazırlayan: Güzide ABDİOĞLU

Kaynak: Freepik

Pandemi döneminde ilkökul çocuklarının sosyalleşmesi şekil değiştirdi. Bu dönemde okula başlayan ilkökul öğrencilerinin sosyalleşmesindeki etkileri Tirebolu Dumlupınar İlkokulu Öğretmeni Sönmez Çakıcı, 2-A sınıfı üzerinden değerlendirdi.

Sosyal beceriler doğumdan itibaren ailede başlayan ve yaşam boyu gelişmeye devam eden bir öğrenme ve gelişme sürecidir. 0-6 yaş aile içi eğitim en kalıcı ve en etkili dönem olarak görülmektedir. Akabinde başlayan eğitim hayatının ilk adımı olarak görebileceğimiz ilkökul döneminde ise çocuklar akran iletişimde o zamana kadar öğrendikleri sosyal becerileri sergilerler. Sosyal becerilerin gelişiminde çocukların en çok etkilendiği kişiler aile üyeleri, öğretmenler ve çevrelerin-

deki diğer yetişkinlerdir. Özellikle ilkökul çağına kadar çocukların en yakınında olan aile bireylerinin, bu dönem de çocuklara iyi bir rol model olmaları, çocukların sosyal becerilerinin gelişimi açısından önemlidir.

Çocukların sosyalleşme sürecinde aileden sonra en etkili faktörlerden biri öğretmendir. Çocuklar öğretmeni rol model alırlar. Öğretmenlerin verdiği eğitim kadar tavırları da önemlidir. Sınıf içi

etkileşimi de sağlamakta etkilidirler. Sınıf ortamı ve çocukların birbirleri ile teması iletişimin niteliğini de olumlu yönde etkilemektedir. Peki, uzaktan eğitimde bu süreç nasıl ilerledi?

Her ne kadar okul içi sosyalleşmeyi tartışsak da aile bir numaralı etken olmaya devam ediyor çünkü çocuklar ailede öğrendiği davranışları okulda sergiliyorlar. Öğretmen Çakıcı: "Anne baba çocuğun sosyalleşmesi için ortamlar oluşturuyor, çocuğun arkadaş gruplarına girmesine, duygu ve düşüncelerini ifade etmesine imkân sağlıyorsa çocuk sosyal yönden sağlıklı bir birey olarak topluma katılır" dedi. Aile tarafından desteklenmeyen çocuklar girişkenlikten uzak sosyal ortamlarda çekingen bir birey olur. Çakıcı: "Kendi sınıfımı gözlemlediğimde çoğunluğun iletişim anlamında olumlu bir tutum içerisinde olduklarını görüyorum, ancak arkadaş gruplarına girmekte zorlanan, oyun gruplarında dışlanan öğrencilerimin zorlandıklarını fark ediyorum. Bir öğretmen olarak bu çocukların spor aktivitelerine, etkinliklere katılmalarını sağlıyorum. Başarılı olabilecekleri oyunlara katarak, oyun gruplarında kabul görmelerini ve kendilerini rahatça ifade edebilmelerini sağlıyorum" ifadelerine yer verdi.

Çocukların pandemide sosyalleşirken yaşadığı olumsuzluklar

Öğrencilerle yapılan görüşmelerde "Pandemi döneminde sizi en çok etkileyen şey nedir?" sorusuna verilen yanıtlardan; sevdiklerinden ve arkadaşlarından uzak kalmak, öne çıkan bir yanıt. Ailesi veya kendisi korona virüse yakalanan öğrenciler için aynı evde kapalı

kapılar ardında ailelerinden mahrum kalmak olumsuz etkilerinden biri olarak karşımıza çıkıyor. Dışarıda oynarken polis görünce kaçıyoruz, diyen çocukların sayısı da azımsanamayacak sayıda idi.

Pandemi öncesi ve sonrası sosyalleşme

Pandemi öncesinde çocuklar oyun grupları gibi gruplar oluşturarak yüz yüze daha sağlıklı iletişim kurabiliyordu. Öğretmen Çakıcı: "Pandemi sürecinde salgının yarattığı değişim çocukların yaşantısını çoğunlukla olumsuz etkiledi. Hasta olma korkusu çocukların bir araya gelişini, oyunlarla ve aktivitelerle değerlendirebilecekleri ortamı nötrleştirerek sosyalleşmelerini negatif yönde etkiledi. Çocukların hareketsizleşmesi dolaylı yoldan kişiliklerini de etkiledi. Oyun gruplarına katılmayan çocuklar daha çok teknolojik oyunlara yöneldi. Önceki dönemlere göre şimdiki çocuklar kendilerini daha net ifade edebiliyor fakat arkadaşlıkların eskisi kadar değerli olmadığını gözlemliyorum. Çocuklar çok sıkıldığında bir arkadaş aramak yerine tablete, telefona sarılıyor. Telefonlar hayatımıza girdiğinden beri daha mutsuz çocuklar oluştuğunu düşünüyorum."

Birinci sınıfı uzaktan eğitim ile tamamlayan öğrencilerin arkadaşlarını sadece ekrandan görebildikleri için birbirlerini fazla tanımadıklarını ve yeteri kadar sosyalleşmenin mümkün olmadığı açıkça görülüyor. Görüşmelerle birlikte birinci sınıfı kademeli şekilde iki grup halinde geçiren çocukların diğer arkadaşlarını merak ettiği ve etkileşimin daha az olduğu bir ortamda sınıf bütünlüğünün olmasının da çocukları olumsuz etkilediği sonucuna varılabiliyor.

“Kendi sınıfımı gözlemlediğimde çoğunluğun iletişim anlamında olumlu bir tutum içerisinde olduklarını görüyorum, ancak arkadaş gruplarına girmekte zorlanan, oyun gruplarında dışlanan öğrencilerimin zorlandıklarını fark ediyorum.”

Pandemi ve Oyun

Hazırlayan: Zeynep KARAÇAM

Oyun doğduğumuz andan itibaren hayatımızın her aşamasında olan bir etkinliktir. Çocuklar için ise bu etkinlikler belirli becerileri kazanmak için oldukça etkili ve çocuğun gelişimini tamamlayıp ilerleyen yaşlarda sağlıklı bir birey olabilmesi için önemli bir basamaktır. Ancak tüm dünyayı etkisi altına alan ve uzun bir süre devam eden pandemi süreci ne yazık ki bu basamakları sekteye uğrattı. Pandeminin yaklaşık üç yıl sürmesi hem ailelerin hem de çocukların etkilendiği önemli bir süreç oldu. Daha fazla etkilenen grup ise hiç tartışmasız çocuklardı. Gelişim dönemlerine ayrıldığında ise ilk çocukluk (oyun), ikinci çocukluk (ilkokul) ve ergenlik döneminin nasıl etkilendiği incelenebilir.

Özellikle küçük yaşta-ki çocukların bu dönemde akranları ile beraber olamaması, oyun oynayamaması bu dönemde kazanması gereken becerilerden uzak kalmasına sebep oldu. Dolayısıyla iletişimsel sıkıntılarının artması bir bakıma kaçınılmaz hale geldi. Okul çağındaki çocuklarda ise okuma- yazma gibi temel eğitim faaliyetlerinden geri kalması söz konusu oldu. Bunun yanı sıra sosyal bir izolasyona girmek zorunda kaldılar. Arkadaşlarından uzak kaldıkları için sosyal iletişimleri de oldukça kısıtlandı. Ergenlik çağındaki çocuklar için de durum farksız olmadı. Depresyon, kaygı bozuklukları artmışken, korona virüs ile temizliğin daha fazla önem kazanmasıyla obsesif kompulsif bozukluğun (takıntı zorlantı bozukluğunun) da arttığı kliniklerde gözlemlendi.

Okul çocukların hayatında her zaman düzenleyici bir rol oynamaktadır. Okula gitmek için sabahları erken kalkmak bile

çocuklar için bir aktivitedir. Pandeminin olmasıyla birlikte bu düzen ellerinden alınmış, uyku düzensizliği, akranlarıyla iletişim kuramama, hareketsizlik, fiziksel olarak kısıtlanmalarına yol açtı. Elbette ki sürecin en olumlu tarafı ise ailelerin sürekli olarak bir arada kalarak çocukları ile daha kaliteli vakit geçirmeleri oldu. Beraber oyun kurup, paylaşım yapabildiler. Ancak bu dönem içerisinde çocuk ve ergen psikiyatristlerine ergen yaş grubunun da başvurusu artmış bulunmaktadır.

Peki pandemi döneminin çocuklar üzerinde en az hasar ile atlatılması ile ilgili olarak ebeveynlere neler düşüyor? Bu konuda Giresun Üniversitesi Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Cansu Çobanoğlu'nun görüşleri şu şekilde;

"Sürecin olumlu devam ettirilmesi anne ve babanın süreci nasıl yönettiği ile ilgili olabiliyor. Rutinlerini bozmadan günlük vakit geçirecekleri, bugün ve yarın ne yapacaklarını planlayacakları şekilde hareket edilmelidir. Evde oynanan oyun-

UNICEF'in pandemi döneminde ailelerin çocuklarıyla oynayabileceği oyunları #EvdeÖğreniyoruz #LearningAtHome etiketleri

ların çeşitliliği ise çocukların bu süreci daha kolay atlatmasını sağlamıştır. Karşılıklı iletişimin, göz temasının, hangi oyunla neler öğretilmişinin ise iyi belirlenmesi gerekmektedir."

Pandemi döneminde genel olarak internet üzerinden oynanan oyunlar ile iletişim kuran çocuklar oldu. Çünkü çocukların sosyal ortamları da bir şekilde oradan ilerledi. Bu süreçte Amerikan Pediatri Akademisi (AAP) çocukların ekran süresinin artacağını öngörerek önerilerin de esnetilmesi kararına vardı. Çocukların bu süreç içerisinde bir araya gelip oyun oynayamamaları, oyun kuramamaları gelişimsel olarak onları çok fazla etkiledi. Özellikle okul öncesi çocuklarda konuşma ve sosyal iletişim becerisi çok eksik kaldı. Pedagoglara da bu konuda çok fazla başvuran hasta olduğu görülüyor. Bu nedenle ilk önce anasınıfı ve özel eğitim okullarının yüz yüze eğitime devam etmesi kararlaştırıldı.

Dr. Öğr. Üyesi Cansu Çobanoğlu: "Çocukların birbirleriyle iletişim kuramamaları onların gelişimine set vurmaktadır."

Dr. Öğr. Üyesi Cansu Çobanoğlu ▶

Ebeveynlerin çocukları ile uzun saatler oyun oynayabilmeleri kendi akranları ile oynamasından daha zordur. Okullarda çok fazla zengin içerikli ve öğretici oyun oynanır, bu da sosyo- gelişim becerileri ve düzgün konuşma açısından fayda sağlayabilir. Özel gereksinimli çocuklar için ise eğitimleri ve sosyal çevreye uyum sağlayabilmeleri için daha fazla dikkat edilmelidir.

Bu süreçte İçişleri Bakanlığı çocukların dışarı çıkabilmesi için özel izinler verdi. Bunun nedeni ise çocukların ev ortamından uzaklaşıp akranları ile oyun oynamaları gerektiğidir. Örneğin otizmlili bir çocuğun evde vakit geçirmek istemesi çok daha zor olabilir.

Özellikle özel eğitilmiş çocukların ebeveynlerine doktorların tavsiyesi; rutinlerini bozmama, ekran süresi, yeme-içme sıklığı gibi belirli kurallarda esneme yapılmasıdır. Ama bu kuralların yine de fazla arttırılmaması gerekiyor. Çünkü daha sonra geriye dönüş ve o alışkanlığın geri kazandırılması çok daha zor olabiliyor. Çocukların davranış bozukluğunda ya da depresif olma durumunda uzmana başvurmaları, ebeveynlerin de bu konuda zorlandığı ve idare edemeyecekleri süreçte Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü'nden yardım almaları yine önerilen önemli bir konudur.

Son olarak pandemi zorlu bir süreçti. Bu süreçte çocukların gelişimsel evrelerini tamamlamaları için de bazı gelişim basamakları vardır. Bunlardan biri de oyun olmuştur. Pandemi bu basamakları sekteye uğrattığı için çocuklar adına daha fazla çaba gösterilmesi gerekiyor.

UNICEF'in pandemi döneminde ailelerin çocukları ile oynayabileceği oyunları #EvdeÖğreniyoruz #LearningAtHome etiketleri

ÖRÜMCEK AĞI OYUNU

1. ETKİNLİK

HER GÜN YENİ BİR ETKİNLİK!

- 1 İP veya YÜNÜ MOBİLYALARIN ARASINA BAĞLAYIN
- 2 ÖRÜMCEK AĞINI KÜÇÜK OYUNCAKLARLA SÜSLEYİN!

GEREKİ MALZEMELER:
İP YÜN
AŞILANILAR
SİGİRCİLER
OYUNCAKLAR

#EvdeÖğreniyoruz
#LearningAtHome
unicef | her çocuk için

BİRLİKTE YEMEK YAPIN

2. ETKİNLİK

HER GÜN YENİ BİR ETKİNLİK!

- 1 POGAÇA VEYA SALATA YAPIN
- 2 MASAYI BİRLİKTE KURUN!

GEREKİ MALZEMELER:
SİFİRİ
YEMEKLIK MALZEMELERİ
MUTFAK GEREKLERİ

#EvdeÖğreniyoruz
#LearningAtHome
unicef | her çocuk için

HİKAYE KİTABI HAZIRLAMA

3. ETKİNLİK

HER GÜN YENİ BİR ETKİNLİK!

- 1 ALIŞEK BAŞINIZA GELEN VE ÇOCUKLARINIZI ÇOK GÜLDÜREN KOMİK BİR OLAYI HAYKULAYIN.
- 2 MALZEMELERİ KULLANARAK NEYER OLDUĞUNU ANILATAN KÜÇÜK BİR "HİKAYE KİTABI" OLUŞTURUN.
- 3 KİTABIN KAPAĞINI İSTEDİĞİNİZ GİBİ SÜSLEYİN.

GEREKİ MALZEMELER:
KAĞIT
RENKLİ KALEMLER
MAKAS + YAPISIKCI

#EvdeÖğreniyoruz
#LearningAtHome
unicef | her çocuk için

HAZİNE AVI

4. ETKİNLİK

HER GÜN YENİ BİR ETKİNLİK!

- 1 BİR DİZİ İPUCU OLUŞTURUN.
- 2 İPUCULARI, ÇOCUKLARIN EVİN İÇİNDE BİLMEDİKLERİ KÖŞELERİ YA DA NEYE YARADIĞINI BİLMEDİKLERİ NESNELERİ HESFETMELERİNİ SAĞLAYIN.

GEREKİ MALZEMELER:
KAĞIT
KALEM
MİNİK OYUNCAKLAR

#EvdeÖğreniyoruz
#LearningAtHome
unicef | her çocuk için

OYUNCAK BİLGİSAYAR YAPIMI

5. ETKİNLİK

HER GÜN YENİ BİR ETKİNLİK!

- 1 EKİRAN İÇİN KARTON VEYA KÂĞIT KUTU VE KLAVYE İÇİN BİR YUMURTLA KUTUSU KULLANIN.
- 2 KLAVYE ÜZERİNE HARFLER VE SAHİLER ÇİZİLEBİLİR VE EKİRANA RESİM YERLEŞTİRİN.

GEREKİ MALZEMELER:
KARTON VEYA KÂĞIT KUTU
YUMURTLA KUTUSU
YAPISIKCI
RENKLİ KALEMLER

#EvdeÖğreniyoruz
#LearningAtHome
unicef | her çocuk için

BİRLİKTE OYUNCAKLARI YIKAYIN

7. ETKİNLİK

HER GÜN YENİ BİR ETKİNLİK!

- 1 YIKAMAK İSTEDİĞİNİZ OYUNCAKLARI SEÇİN.
- 2 DERİN BİR KABIN İÇERİSİNE SU VE DETERJAN DOLDURUN.
- 3 BİRLİKTE OYUNCAKLARI YIKAYIN VE TEMİZ SUDA DURULAYIN.
- 4 OYUNCAKLARI BİR HAVLU İLE KURULAYIN.

GEREKİ MALZEMELER:
ARABALAR
BEBEKLER
OYUNCAK HAYVANLARI

#EvdeÖğreniyoruz
#LearningAtHome
unicef | her çocuk için

◀ İşte oyunlardan bazıları

Öğretmen ve Öğrenci İlişkisi Pandemi ve Eğitim

Hazırlayan: Ayfer TUNÇDEDE

iyi ve sağlıklı iletişim sürdürmek için yüz yüze eğitim şart olduğu genel olarak kabul görülür. Yüz yüze iletişimin en temel aracı olan jest ve mimikler, öğretmen ve öğrenci etkileşiminde vazgeçilmezdir. Pandemi süreci ve pandemi sonrasındaki süreçte uzaktan eğitim ile kopan öğretmen ve öğrenci arasındaki ilişkiler birçok olumsuz sonuçları beraberinde getirdi.

20 Aralık 2020'de başlayan ve dünya genelinde ilk ölümlü vakanın 11 Ocak 2020'de olduğu COVID-19 salgını Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından 11 Mart 2020'de küresel salgın (pandemi) olarak ilan edildi. Eğitim de COVID-19 pandemisinden en çok etkilenen sektörlerden biri oldu. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO) verilerine göre, 2 Nisan 2020 itibarıyla COVID-19 pandemi nedeniyle 194 ülkede okullar kapandı. Bu durum, dünya çapında öğrenci nüfusunun yaklaşık olarak %91,3'ünü (1.598,099, 008) etkiledi. Yine UNESCO'nun (2020) verilerine göre Türkiye'de 24. 901.925 öğrenci COVID-19 pandemi dönemindeki kısıtlamalar ve okulların kapanma sürecinden etkilendi.

Eğitime ara verilmesi, çeşitli ertelenmelerin olması ve nihayetinde eğitimin uzaktan sürdürülmesi ile çeşitli sıkıntılar yaşandı. Yaşanan bu sıkıntıların en başında bozulan öğretmen ve öğrenci ilişkisi gelmekte.

Daha sıcak daha samimi!

Bu konu hakkında düşüncelerini dile getiren Tirebolu İmam Hatip Ortaokulu Matematik Öğretmeni P. B, " Pandemi öncesindeki dönemde ilişkiler daha sıcak ve samimi iken pandemi sürecinde ise jest ve mimiklerin saklı olması ve

sanal ortamın verdiği mesafeden dolayı aramızda samimiyetsiz bir ilişki oluştu. Pandemi sürecinden sonra okullar açıldı. Maskelerden dolayı öğrencilerimi tanıyamıyorum onlarla sağlıklı bir ilişki içinde olamadım" dedi. Bıyık, uzaktan eğitim olayına imkanları el veren öğrenciler kolay adapte olduğunu, imkanı olmayan öğrencilerin bu süreçten kötü etkilendiğini belirtti.

Bu süreçte kendisini en çok etkileyen 5. sınıf öğrencileri olduğunu söyleyen Bıyık, " 5. sınıfın okulların açılmasıyla eğitime başladığı zaman resmen kargaşa ortamı yaşandı. 1 buçuk yıl uzak olma tamamen kopukluk yarattı. Kurallara uyum, disiplin, derse uyum, not alma, öğretmen ile iletişim şekli çok kötüydü. Bizim okulumuzda hem öğrenci hem de öğretmen kameraları kapalıydı. Kameranın kapalı olması öğrenci için bir rahatlıktı. Eğitim ve öğretimde senenin sonuna geldiğimiz halde ikili ilişkilerimiz yeni yeni düzelmeye başladı. Elbette öğretmen ve öğrenci arasında maskeler çıkınca daha samimi ve sıcak bir ortam oluştu.

Pandemi süreci bir tek öğretmen ve öğrenci ilişkisini etkisi altına almadı. Okul, sınıf, arkadaşlık ilişkilerini de zayıflattı. Eski samimiyet ve yönelme alışkanlıkları maalesef en aza indi neredeyse kayboldu diyebilirim" dedi.

Pandemi öncesindeki süreçte öğretmen ve öğrenci ilişkisi gayet samimi ve sıcak iken pandemi sürecinde ise bozulmalar ve kopmalar meydana geldi.

Pandemi sonrasındaki sürece bakıldığında birden büyüyen çocuklar, çok hızlı geçen eğitim süreci, kopan öğretmen ve öğrenci ilişkisi, bozulan arkadaşlıklar saydıklarımız pandeminin etkisiyle meydana geldi.

Pandemi sürecine hazırlıksız yakalanan öğretmen ve öğrenciler bozulan ilişkiler hakkında düşüncelerini aktaran Tirebolu İmam Hatip Ortaokulu İngilizce Öğretmeni E. Ç, "Aynı ortamda olmadığımız için samimiyetsiz bir ilişkimiz vardı. Siyah bir ekrana ders anlattık. Pandemi süreci gerçekten beni çok yordu. Özellikle 8. sınıflar çünkü sınava hazırlanıyordular. Onlar için çok fazla mesai harcamak zorunda kaldım" dedi.

"Öğrenciler arasında fırsat eşitsizliği"

Okullar açıldı ama öğretmenleriyle nasıl iletişime geçeceğini bilmeyen bir öğrenci topluluğu ile karşılaştığını bildiren Çal, " Öğrenciler evde çok fazla sıkıldıkları için sosyal medyaya yönelmiş. Sosyal medya ağzı ile konuşma alışkanlığı edinmişlerdi. Küfürlü ve argolu konuşmalar yaygınlaştı. Aile ve bizlerin yeterli olmayan denetimlerimiz sonucunda meydana geldi tabi uzaktan ne kadar denetlenebilir. Pandemi sürecinde beni en çok etkileyen öğrenciler arasındaki fırsat eşitsizliği buda beni çok üzdü" dedi. Çal, tanıdığı sınıflardaki öğrencilerle ilişkisin çok fazla bozulmadığını dile getirdi.

"Öğretmenimin yüzünü unutmuştum"

Pandemi döneminde iletişim sürecinin nasıl sürdürülmesi gerektiği konusunda hazırlıksız yakalan öğrencilerin, öğretmenleri ile olan ilişkisine bakıldığında ise iletişimin koptuğunu görebiliyor. Pandemi sürecinde öğretmenini çok özlediğini dile getiren Tirebolu İmam Hatip Ortaokulu 5/B sınıfı öğrencisi B. S, "Okulun açılacağını duyunca çok heyecanlandım. Çünkü okulu ve öğretmen-

lerimi çok özlemiştim. Canlı dersler hiç sevmiyordum çünkü anlamıyordum ve öğretmenim kamerayı açmıyordu. Öğretmenimin yüzünü unutmuştum. Uzakta iken öğretmenime sarılamıyordum onunla konuşmıyordum. Okul açıldı öğretmenimi görüyorum ve onunla sohbet edebiliyorum. Kötü olan derslerim düzelmeye başladı" dedi.

Pandemi öncesindeki süreçte öğretmen ve öğrenci ilişkisi gayet samimi ve sıcak iken pandemi sürecinde ise bozulmalar ve kopmalar meydana geldi. Pandemi sonrasındaki sürece bakıldığında birden büyüyen çocuklar, çok hızlı geçen eğitim süreci, kopan öğretmen ve öğrenci ilişkisi, bozulan arkadaşlıklar saydıklarımız pandeminin etkisiyle meydana geldi.

"Etkili bir iletişimde jest ve mimikler çok önemli"

Öğrenciler ile sağlıklı bir ilişkinin en temel yolu yüz yüze iletişim olduğu belirten Cumhuriyet Ortaokulu Psikolojik Danışman ve Rehberlik Öğretmeni Tuğba Kara, "etkili bir iletişimde jest ve mimikler çok önemlidir. Maalesef pandemi sürecinde bunları yapamıyorduk. Kopan öğretmen ve öğrenci ilişkisini şöyle değerlendiriyorum. Pandemi sürecinde öğrencinin sırtını sıvazlama, saçını okşama, göz göze gelme gibi yapıpılardan çok uzaktık ve bunlar bizim ilişkilerimizi zedeledi. Öğrenciler ve öğretmenler kameralarını açmıyorlardı gerek ev ortamının görülmesini istemiyorlar gerek kendileri görünmek istemiyorlar. Tabi böyle olunca çocuklar bizlerden ve dersler uzaklaştı. 1 buçuk yılın uzak kaldık birbirimizden giderek ilişkilerimiz zayıfladı. Ortaokul da şöyle bir durum

tam ergenliğe geçiş dönemi çocuklar birden büyüdüler ve değiştiler. Biz onları gördüğümüzde tanıyamadık. Belki maskeler evet uzaktan ders esnasında maske yoktu ama dışarıda maske vardı. Yani dışarıda karşılaştığımızda bile onları tanıyamıyorduk buda bizim aramızdaki ilişkiyi kopardı. Pandemi öncesindeki dönemlerdeki gibi öğrencilerle sıcak ve samimi bir ilişkimiz yoktu. Okullar ilk açıldığında derslerde maskeler vardı, şimdi ise maskeler kalktı. Biz yine tanıyamıyoruz. Ciddi anlamda pandemi süreci öğretmen ve öğrenci ilişkisini mahvetti” dedi.

Kara’ya göre, iletişim açısında yaşanan kopukluk bununla sınırlı değil. Bozulan sadece öğretmen ve öğrenci ilişkileri değil, aynı zamanda öğrenciler arasındaki ilişkiler. Bir buçuk yıl boyunca okulda çok yakın arkadaş olan öğrenciler birbirileri ile hiç şekilde iletişime girmemiş olduğuna değindi.

İlişkiler yeni yeni düzeliyor!

Hazırlıksız gelen pandemi süreci hakkında düşüncelerini aktaran Kara, “İlk başta sisteme uyum sağlama daha sonra ise internet erişim problemleri ile karşılaştık. Yayılda yaşayan çocuk, köyde yaşayan çocuk, ilçede yaşayan çocuk eldeki imkanların kısıtlılığından dolayı bazı öğrencilerle hiçbir şekilde iletişime geçemedik. Tabi bu bizim ilişkimizi kötü etkiledi. Birden herkes birbirinden koptu” dedi.

Kara, pandemi süreci kesinlikle sağlıklı bir iletişim ilişkisi kurulamadığını ve pandemi sonrasındaki süreçte yüz yüze eğitimde bir senenin sonuna gelindiğini ve yeni yeni düzenlemelerin ve ilişkilerin oturduğunu vurguladı.

“ilk başta sisteme uyum sağlama daha sonra ise internet erişim problemleri ile karşılaştık. Yaylada yaşayan çocuk, köyde yaşayan çocuk, ilçede yaşayan çocuk eldeki imkanların kısıtlılığından dolayı bazı öğrencilerle hiçbir şekilde iletişime geçemedik. Tabi bu bizim ilişkimizi kötü etkiledi. Birden herkes birbirinden koptu.”

Dersler uzaktan işlendiği için öğretmenlerle herhangi bir ilişki kuramadığını dile getiren Cumhuriyet Ortaokulu 6/C sınıfı öğrencisi Z. E. G, “Pandemi sürecinde öğretmenlerimle okuldaki gibi bir iletişimim yoktu. Öğretmenlerim ile ilişki koparmamaya çalışıyordum. Canlı dersten bazı öğretmenlerimiz kamera açıyordu bazıları ise açmıyordu. Ders esnasında öğretmenimi görünce mutlu oluyordum. Okul açıldığına çok sevindim çünkü öğretmenlerimle daha samimi ve sıcak bir ilişkimiz var. Pandemi süreci çok hızlı geçtiği için pek bir verim alamadım” dedi.

Canlı derslerde öğretmenlerin kamera açmalarına çok sevindiği belirten Cumhuriyet Ortaokulu 6/B sınıfı öğrencisi H. K.Y, ise, “Pandemi sürecinde öğretmenlerimle iletişim kopukluğu yaşıyordum. O süreçte okuldaki gibi bir samimiyet yoktu. Okuldaki dersler çok daha verimli ve eğlenceliydi ama canlı derste bu olmuyordu. Pandemi sürecinde çok sevdiğim öğretmenlerim ve arkadaşarımla bağlarım koptu. Okula geldiğim zaman farklı hissetmişim, yabancı gibiydim” dedi.

İletişim ilişkilerin bozulmasının derslere etkisi

Pandemi sürecinde öğretmenleri ve derslerin arasındaki kopukluktan bahseden Cumhuriyet Ortaokulu 7/A sınıfı öğrencisi E. B, özellikle iletişim ilişkilerin bozulmasının derslerine etki ettiğini belirtti. Adını bile unutan öğretmenlerinin olduğunu vurguladı: “Öğretmenlerimle bağlarım

“ilk başta sisteme uyum sağlama daha sonra ise internet erişim problemleri ile karşılaştık. Yaylada yaşayan çocuk, köyde yaşayan çocuk, ilçede yaşayan çocuk eldeki imkanların kısıtlılığından dolayı bazı öğrencilerle hiçbir şekilde iletişime geçemedik. Tabi bu bizim ilişkimizi kötü etkiledi. Birden herkes birbirinden koptu.”

eme uyum sağlama daha sonra ise internet nleri ile karşılaştık. Yayılda yaşayan çocuk asayan çocuk, ilçede yaşayan çocuk eideki kısıtlılığında dolayı bazı öğrencilerle hiçbir me geçemedik. Tabii bu bizim ilişkimizi kötü etkiledi. Birden herkes birbirinden koştı.

çok zayıfladı ve derslerim düştü. Okul açıldığından beri derslerimi düzeltmeye çalışıyorum. Pandemi sürecinde ailemle İzmir'de yaşıyorduk oradaki öğretmenler kamera açmıyorlardı. Tabi ben de öğretmenimin yüzünü göremeyince derslerime yoğunlaşamıyordum ve öğretmenimle aramdaki ilişkiyi zayıflatıyordu. Benim için uzun zamandan sonra öğretmenlerimin ve arkadaşlarımla yüzünü görmek, onlarla yan yana olmak hem tuhaf hem de mutluluk verici bir histi" dedi.

Pandemi sürecinde diğer öğrenciler gibi bocaladığını dile getiren Cumhuriyet Ortaokulu 8/A sınıfı öğrencisi S. A. A, "Uzakta eğitim alışık değildim. Buda öğretmenlerimle ilişkiyi yıprattı. Derslerimi düzenli takip ediyordum ama öğretmenlerimle bir iletişimim yoktu onun dışında. Soru sorma ve soru sorma alışkanlığımı pandemide bırakmıştım. Şimdi ise bu kısımda zorlanıyorum. Arkadaşlarımla ilişkilerim çok bozulduğu için çok fazla gerginlik yaşadım. Bizden önceki 8. Sınıflar bizim kadar şanslı de-

ğillerdi. Resmen arada kaynadılar” dedi.

Sonuç olarak pandemi süreci ve sonrasındaki süreçte öğretmen ve öğrenci arasındaki bağların tam anlamıyla kopmasa bile oldukça zayıfladığı söylenebilir. Pandemi öncesindeki süreçte bakıldığında ilişkiler çok sıcak ve samimi düzeydeyken, pandemi sürecinde bir anda büyüyen ya da diğer ifadeyle olgunlaşan çocuklar, öğretmenler üzerinde olumsuz etkiler oluşturduğu gözlemlenebilmektedir. Kameraların kapalı

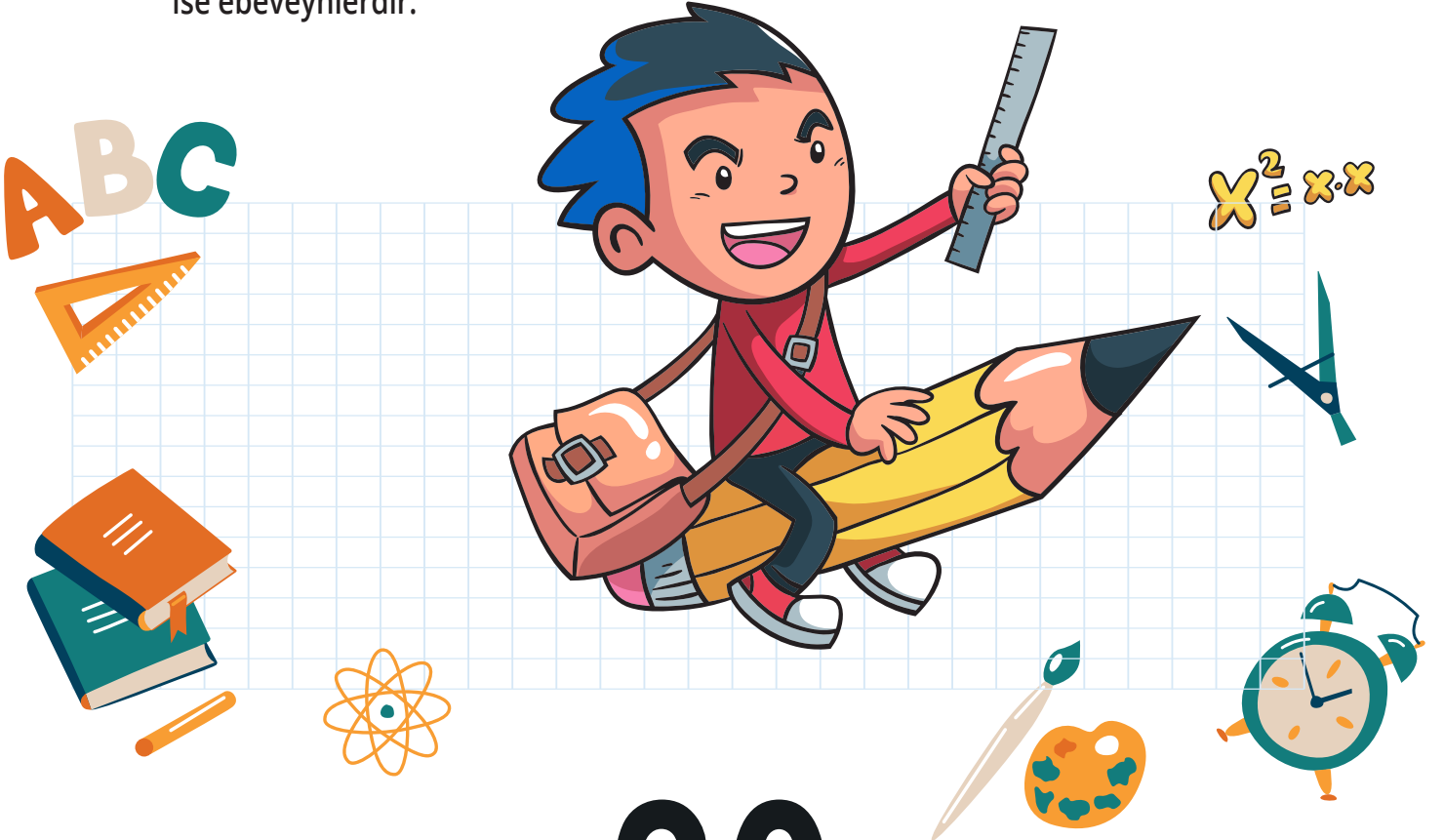
olduğu bir ortamda öğrencilerin ve öğretmenlerin siyah ekran üzerinden ders işlemeleri her iki kesimi için mutsuzluk kaynağı olmuş durumda. Pandeminin kademeli olarak hız kaybetmesi, göreceli olarak güvenli koşullar altında yüz yüze eğitimin yeniden başlaması sağlanmıştır. Öğretmenlerin maskeli yüzlere ders anlatmaya alışmışken maske yasağının kaldırılmasıyla tekrardan öğrenciyi tanıma sorununu ortaya çıkarmış, her iki taraf için bir yabancılaşmayı ortaya çıkarmıştır.

Sınav Dönemindeki Öğrencilerin Pandemi ile İmtihanı

Hazırlayan: Serengül OLGUN

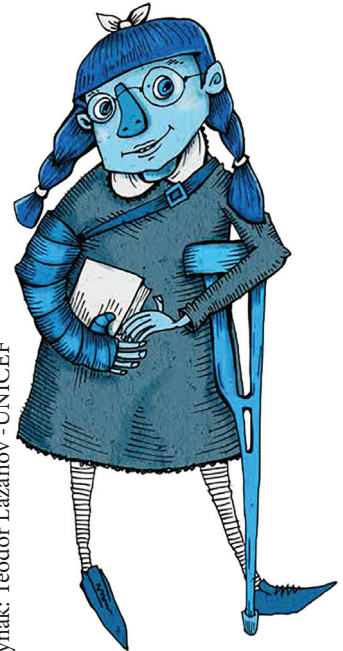
İlk olarak Çin'in Wuhan eyaletinde ortaya çıkan ve orada tanımlanan (Covid-19) virüs hızla yayılmış önce Çin ardından dünyadaki diğer ülkelerde salgın haline gelmiştir. Bu salgından korunmak ve en erken şekilde kurtulmanın yolları aranmış ve kapanmalara başvurulmuştur. Kapanmalar nedeniyle ise evden çalışma ve online eğitim bu sürecin en önemli yaşam parçası haline gelmiştir. Ancak bu süreçte özellikle eğitim alanının da öğrencilerin zorlu bir dönem geçirdikleri görülmüştür. Bahsi geçen dönemin öğrenciler üzerindeki etkisini belki de en iyi betimleyecekler ise ebeveynlerdir.

Ebeveynlerle yapılan görüşmeler bize pandemi sürecinin eğitim konusunda olumsuz yanlarının daha ağır bastığını göstermektedir. Öğrencilerin hazıra alışması, sorumluluklarını esnetmesi, teknolojik aletleri ders dışında daha aktif kullanma eğilimleri en çok vurgulanan noktalardır. Pandemi öncesinde uysal, neşeli ve pozitif olan çocuklarda pandemi döneminde hırçınlık, öfke ve agresifliğe rastlanmıştır. Tüm aile bireylerinin bir arada olması kendi alanlarının kısıtlanacağını düşünmelerine yol açmış ve sınav hazırlığında olan öğrenciler bu durumdan diğer öğrencilere göre daha fazla etkilenmiştir. Takvimini okula gider gibi ayarlayan bir öğrenci için pandemi (kapanma) büyük bir dezavantaj olarak görülmektedir. Bu süreçte sınav konuları yetişmeme kaygısı içine giren öğrenciler ailelerinden tepki göreceklere korkusuna kapılırlar. Özellikle sekizinci sınıf öğrencilerinde sınav kaygısı yanı sıra sağlık kaygısı da oluşmuştur. Okullarının açılmasını çok isteyen bu öğrenciler bir yandan da ailelerine hastalık bulaştırma kaygısı içine girmişlerdir. Bu kaygının en büyük nedeni hastalığı bulaştırdıktan sonra neler yaşanacağını bilinmesidir, bu bilinmemelik durumu böyle bir süreci daha önce yaşamamış çocuklarda kaygı oranının artmasına ve zorlu bir süreç geçirmelerine neden olmuştur. Bu süreçte ebeveynler çocuklarına olayları

yansıtmamaya çalışsalar da medya ve televizyon etkisi ile bu pek de mümkün olmamıştır. Çocuklarını korumaya çalışan ebeveynler bu zorlu sürecin altında online eğitim ile kalkmaya çalışmıştır.

Online eğitim, öğrencilerin okuldan bağının kopmaması adına güzel ve etkili bir adımdır. Ancak bu süreçte öğrencilerin internete erişim problemleri, teknolojik alet yetersizlikleri ve benzeri sorunlarla uğraşmaları onların psikolojilerini kötü etkilemiş ve zorlu bir sürece girmelerine neden olmuştur. Bazı okullarda sınav seneleri olduğu için okula belirli gün ve saatlerde giden sekizinci sınıf öğrencileri bulunmaktadır. Okula iki saat dahi gitmeleri öğrencileri oldukça motive eden bir durum haline gelmiştir. Pandemi döneminde okullarından uzak kalan öğrenciler okullarının kıymetini anlamışlardır. Okuluna uzak yerlerde yaşayan öğrenciler de bu konudan mağdur oldu denilebilir. Okulu evinin çevresinde yer alan öğrencilerin 2 saat bile okula gitme imkanı bulunurken uzakta yaşayanlar tamamen online şekilde dönemi tamamlamaya çalışmaktadır. Öğrencilerin mental durumları aileleri de oldukça zorluyordu. Öğrencilerin yaşadığı bu durumların aileleri de etkilediği söylenebilir. Online derste bağlantı problemi yaşayan öğrencilerin dersi kaçırma stresine girdikleri ya da hocalar derste nasıl olsa beni görmüyor

Kaynak: Teodor Lazanov - UNICEF

“ Öğrenciler henüz bu sınavın yükünü bile sırtlanamamışken böylesine ağır bir yükünde sırtlarına eklenmesi onları mental ve fiziksel olarak iyice yormuştur. Ebeveynler bu zorlu dönemin üstesinden en iyi şekilde gelmeye çalışmış ve çocuklarına yeri gelince arkadaş yeri gelince öğretmen olmaya çalışmışlardır. ”

diyip uyumaya devam ettikleri görülmüştür. Bir ebeveyninden “derste öğretmeni kızımın adını seslendi birkaç kez cevap vermeyince odasına girdim baktığımda uyduğunu fark ettim” gibi cevaplar alınmıştır. Çocukların ders ve ev arasındaki bağlantıyı kurması zor görülmekteydi fakat ebeveynler ders saatlerinde çocuklarını serbest bırakmamaları, herhangi başka bir alanda dahi olsa dersini açıp dinlemesi için çocuklarıyla sürekli iletişim halinde olmaları öğretmenlerin de öğrencinin de yararına olmuştur. Ebeveynlerimizden birisi “pandemi dönemi benim kızımı çok etkiledi dersleri pandemi öncesinde gayet iyiyken pandemi döneminde büyük bir düşüş yaşadı, bu durum beni de kızımı da çok etkiledi. Toparlanması için çok gayret gösterdim, yararlı olması adına elimden geleni yaptım: Ek kitaplar alıp kendim ek ders dahi verdim” diyerek yaşadıkları bu zorlu süreçten söz etmektedir.

Ebeveynler demoralize olan çocuklarını motive etmek adına aile içinde kitap okuma saatleri, film saatleri, filmleri analiz etme saatleri ve ders etkinlikleri gibi aktiviteler gerçekleştirmiştir. Akran iletişiminden uzak kalan çocuğun aile içi iletişimini kuvvetlendirmek adına bu tarz adımların etkili olacağı düşünülmektedir. Çocuğun asosyalleşmekten, içine kapanmaktan uzaklaşıyor olması, aile içinde gerçekleştirilen bu etkinliklerin sağladığı yarar kadar ebeveynlerin de iletişimi açısından oldukça etkili hale gelmiştir.

Pandemi dönemi ekonomik olarak zorladığı dönemler oluşturmaktaydı, iş yerlerinin kapanması, gelirin yavaşlaması gibi durumlar aile içinde ekonomik zorluğa neden olmuştu. Okula uzak yaşayan öğrencilerin servis kullanım ücretleri, yiyecek içecek ücreti gibi veril-

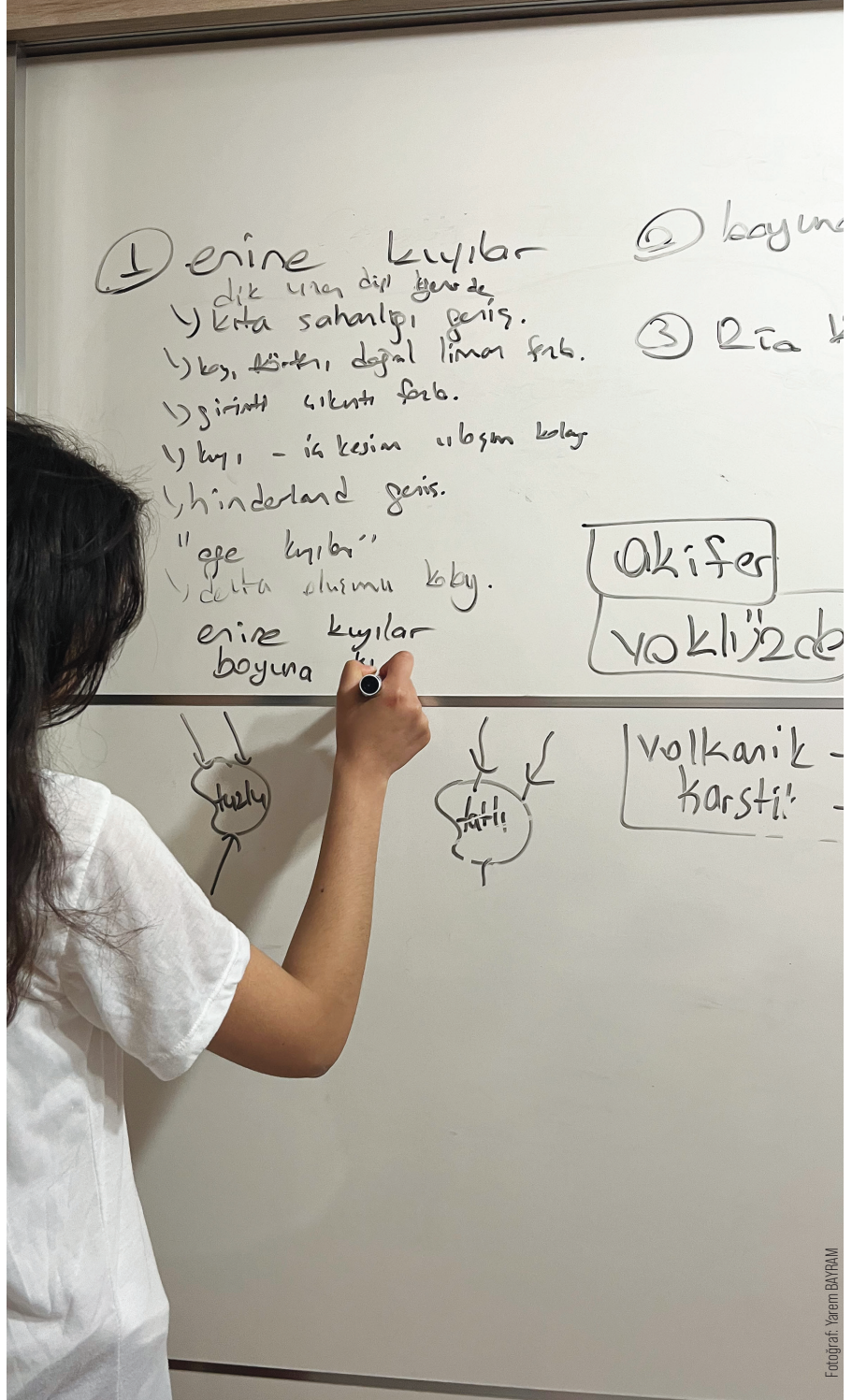
mesi zorunlu paraların ortadan kalkması ailenin bu dönemde en çok rahatladığı konu olmuştu. Özellikle birden fazla çocuğu olan aileler açısından tek ve en yararlı durumun bu olduğu söylenebilir. Bir ebeveynimize göre “orta gelire sahip bir aileyiz oluşan bu pandemi döneminde servis ücreti ve çocukların harçlıklarının ortadan kalkması bizim adımıza rahatlatıcı ve olumlu bir şeydi. Yalnızca harçlık olarak haftalık verilen 50 TL bile ev ekonomisine büyük kar sağlamıştı. Pandeminin benim açımdan tek olumlu tarafı buydu :)” Diğer bir ebeveynimize bu soruyu yönelttiğimizde ise “pandemi döneminin kızımın ders çalışma alanı ve saatleri açısından olumlu bir yanı olmuştu, pandemi öncesindeki döneme göre daha esnek saatlerde ders çalışabiliyor ve isteği doğrultusunda dersine ara verebiliyordu. Pandemi öncesinde okuldan sonra yorulduğu için dinlenme süresi gerekliydi ama pandemi bu dinlenme süresini kitap okuma saatine dönüştürmesine sebep olmuştu” cevabı alınmıştır. İki farklı ebeveynde birbirlerinden daha farklı bir görüş bildirmektedir.

Bütün bu sorulardan ve aldığımız cevaplardan yola çıkarak pandemi dönemi sınav yılında olan öğrenciler için unutulmayacak bir dönem olmuştur. Öğrenciler henüz bu sınavın yükünü bile sırtlanamamışken böylesine ağır bir yükünde sırtlarına eklenmesi onları mental ve fiziksel olarak iyice yormuştur. Ebeveynler bu zorlu dönemin üstesinden en iyi şekilde gelmeye çalışmış ve çocuklarına yeri gelince arkadaş yeri gelince öğretmen olmaya çalışmışlardır.

Uzun lafın kısıması her şeyin başı sağlık diyerek bütün adımlarımızı ona göre attığımız bir dönem yaşadık. Bu süreç genel olarak ebeveyn ve çocuk arasındaki ilişkinin dahada kuvvetlenmesine, öğrencilerin okulun kıymetini anlamasına ve derslerine daha çok özen göstermesine, en önemlisi de zamanlarını en doğru şekilde değerlendirmeye başlamalarına sebep olmuştur. Genel olarak pandemiyi (kapanma) olumsuz süreç olarak adlandırsakta hayatımızda bıraktığı olumlu etkileri de görmezden gelemeziz.

Fotoğraf: Yaren BAYRAM

▲ Sınav dönemindeki öğrencilerin pandemi ile imtihanı Asiye KOZ

▲ Sınav dönemindeki öğrencilerin pandemi ile imtihanı

Pandemi ve Çocuk Medyası

Hazırlayan: Meryem AKSOY

Çin'de ortaya çıkan ve aylar içerisinde tüm dünyayı etkisi altına alan "COVID-19" ülkemizde 11 Mart 2020 itibariyle görülmeye başlandı. COVID-19'la beraber dünya genelinde olduğu gibi ülkemizde de "Pandemi" adını verdiğimiz kısıtlamalar ve kurallar geldi. Bu kısıtlamalar bir şekilde bütün vatandaşları olumlu-olumsuz etki altına aldı. 7'den 70'e herkesi kapsayan bu kurallar en çok kritik yaş gruplarını etkiledi. 5-18 ve 65 yaş üstü vatandaşların önemli ölçüde etkilendiği bu kısıtlamalar içerisinde sokağa çıkma yasaklarının uyulması en zor önlemlerden birisi olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Sokağa çıkma yasaklarıyla beraber bu yaş grupları evde vakit geçirmenin etkili yöntemi olarak Youtube gibi içerik platformları (Tiktok, Instagram vb.) ve televizyonda bulunan programları tercih etmeye başlamışlardır. 65 yaş üstü insanlar daha çok televizyondaki yayın akışına bağlı kalırken, 5-18 yaş aralığındaki çocukların ise dijital ortamdaki çizgi film ve eğlenceli içerik üreten yayıncılara yöneldiği görülmüştür. Bu süreçte sürekli evde olan çocuklar, ebeveynlerin de yoğun iş temposu ile birlikte geçirdikleri zaman azalmıştır. Bu yüzden evlerinde, zamanını keyifli ve verimli bir şekilde geçirmeleri için bu çocuk medyası bir gereksinim haline gelmiştir. Pandemi'nin de hayatımıza girmesiyle ve bu gereksinim ile birlikte de içeriklerde büyük bir izlenme artışı olmuştur. Çocuklara yönelik belli başlı Youtube ka-

nalları ve çocuk kanallarında yayınlanan içeriklerde pandemi'nin hayatımıza bulunmasıyla ona göre kendilerini revize etmişlerdir. Çocuk medyası, çocuklara pandemi ile tanıştırılıp hem hastalığın ciddiyeti öğretilmiş hem de nelere dikkat edilmesi gerektiği eğlenceli bir şekilde anlatılmıştır. Özellikle çizgi filmlerin yarattığı etki hem televizyonda yayınlanan kanallarda hem de Youtube'da rahatlıkla fark edilmektedir. Bu noktada en sık tercih edilen içeriklerin çizgi filmler olduğunu rahatlıkla anlayabiliriz. En çok tercih edilen kanal ise TRT Çocuk olmuştur.

Çocuk medyası verilen verilerle işlenirken RTÜK gerek çocuk medyasında gerekse diğer bütün medya (kanallara) kural ve denetimleri güncellemiştir. COVID-19 ile birlikte gelen tam kapanma

Tablo 1. TİAK'ın Mayıs 2020 itibariyle çocuk medyası reyting oranları

Timebands>>	Tüm Gün (Total Day)		Prime Time (20:00-23:00)		OPT (07:00-20:00)		OPT 07:00-18:00		PT 18:00-25:00		PT 18:00-24:00		PT 19:00-24:00	
	RTG %	SHARE	RTG %	SHARE	RTG %	SHARE	RTG %	SHARE	RTG %	SHARE	RTG %	SHARE	RTG %	SHARE
KANAL														
CARTOON NETWORK	0.36	1.70	0.40	0.89	0.42	2.27	0.41	2.52	0.43	1.13	0.43	1.08	0.42	0.99
DISNEY CHANNEL	0.29	1.37	0.35	0.78	0.39	2.07	0.36	2.23	0.37	0.97	0.40	1.00	0.37	0.87
MINIKA CO-CUK	0.10	0.46	0.13	0.29	0.12	0.63	0.12	0.72	0.13	0.34	0.13	0.33	0.13	0.31
TRT COCUK	0.50	2.39	0.63	1.40	0.63	3.39	0.59	3.69	0.67	1.74	0.68	1.70	0.66	1.58

Kaynak: <https://www.tiak.com.tr/tablolur>

“ Okullarda medya okuryazarlığı derslerinin verilmesine ve ders müfredatının çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalarımız yeni güncellemelerle devam ediyor. ”

(pandemi) RTÜK'ün çocuk medyasına yönelik kurallarında değişikliklere yol açtı. RTÜK yaptığı açıklamada pandemi ve tam kapanmayla birlikte yeni kurallar getirmiştir.

...Herkesin malumu olduğu üzere sağlıklı toplumsal yapılar oluşturma sürecinin en önemli unsurlarından biri medya içeriklerine eleştirel bakabilen ve analiz etme yetisi gelişmiş bireyler yetiştirmektir. Okullarda medya okuryazarlığı derslerinin verilmesine ve ders müfredatının çeşitlendirilmesine yönelik çalışmalarımız yeni güncellemelerle devam ediyor.

...Tüm zamanlarda olduğu gibi çocuk ve gençlerin zihinsel, fiziksel ve ahlaki gelişimine zarar verebilecek türden programların yayınlanmamasına özen gösteren kıymetli yayıncılarımızın, içinden geçtiğimiz bugünlerde çok daha titiz davranmalarını yayıncılık otoritesi olarak altını çizerek hatırlatıyoruz. Bu durum kanuni bir yükümlülüğün ötesinde kamusal sorumluluk olarak görülmelidir. Bilhassa evde kalacağımız günlerde ailelerin çocuklarıyla birlikte izleyebileceği yapımlara ağırlık verilmesi, eğitici ve öğretici yayınların öncelikli olarak yayınlanması temennisiyle tüm medya hizmet sağlayıcı kuruluşlarımıza başarılar diliyoruz.

TRT Çocuğun Pandemi Döneminde Yaptıkları

TRT Çocuk, çocuklara virüsten korunma yollarını eğlenceli bir şekilde anlatan özel yapımlara yer vermiştir. Çizgi kahramanları aracılığıyla çocukların temizlik alışkanlıklarını pekiştirmek için keyifli şarkılar hazırlamışlardır.

TRT Çocuk dergisinin geçmiş sayılarını da COVID-19 tedbirleri nedeniyle öne çekilen ara tatilde çocuklar için ücretsiz erişime açılmıştır.

TBMM'nin Açılışının 100. Yıl Dönümü olması sebebiyle o yıl daha büyük bir özenle kutlanması planlanan 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı salgın koşulları sebebiyle alışlageldiği koşullarda kutlanamasa da "TRT ile Evler Şenlik Dolu" sloganıyla başlattığı kampanyaya çocuklar iki yüz bine yakın video ile katılmışlardır. Bu videolar, kurumca gerçekleştirilen özel şenlik programı kapsamında TRT 1, TRT Çocuk ve dijital platformlardan yayınlanıldı. Salgın koşullarında kutlanan tüm milli ve dini bayramlar için özel programlar ve milletimize bayram sevincini yaşatacak içerikler hazırlanmıştır.

TRT Çocuk çizgi filmlerinden yola çıkarak pandemi ile çocuk medyasında, özellikle çocuklar tarafından yıllardır sevilerek izlenen çizgi filmler yardımıyla pandemi ve tam kapanma tanıtılmış, eğitilmiş ve öğretilmiştir.

Elif ve Arkadaşları

Elif ve Arkadaşları, 1 Kasım 2018'den beri TRT Çocukta yayımlanan çizgi filmidir. Anaokulu çağındaki çocukların yaş aralığını ele alarak Elif karakterinin anaokuluna başlamasıyla başlayan yapımdır. Her bölümünde okul etkinlikleri adı altında belirli değerler, örfler ve adetler işlenir. Özellikle eğitici yönünün çok olduğu bilinen bu çizgi filmde okul yaşamından arkadaşlık ilişkilerine oyun oynama etkinliklerinden kendini keşfetmeye kadar birçok konu işlenilmiştir. Pandemi'den önce (1 Kasım 2018'den

11 Mart 2020'ye kadar) çocukların daha çok gelişimi ve eğlencesi üzerinde duruldu. Pandemi ve tam kapanmayla birlikte ise çocukları bilgilendirme, bilinmezliği çözme, evdeki sıkıcı ve monoton hayatı çocuklara geçici bir dönem olduğu aktarılmıştır. Bu aktarımlar şarkılarla temizlik, sosyal mesafe ve hastalık kavramları işleyerek yapılmıştır. Bilinmezlik tanıtılmış ve öğretilmiştir. İlk olarak 21 Mart 2020 tarihinde "Temizliğimizi nasıl yaparız? Virüslerden nasıl korunuruz?" teması ile ilk pandemi konusunu çocuklara tanımlayan çizgi film bölümlerinden olmuştur.¹ Pandemi'nin seyri ile Elif ve Arkadaşlarında temizlik, hastalık v.b konular işlenmeye devam etmiştir. Örneğin 1 Ağustos 2020' de "Geçmiş

Olsun" temalı bölümü yer almakta. 28 Şubat 2021'de ise tam kapanmanın çocuklara şiddetli bunalım yapmaya başladığı tarihte "Yalnız Oyunlar" temalı bölüm yayımlandı. Bu bölümde tek başına oyunlar kurulup oynanabileceği işlenmiştir.

Birçok örneklerle devam edebileceğimiz Elif ve Arkadaşları aslında oyunlarla, şarkılarla, çocuk ilgi ve alanlarını ele alarak pandemi'yi tanıtırken pandemi ile yaşanılabileceğini de ekrana getirmiştir. Pandemi'den sonraki "Elif ve Arkadaşlarına" baktığımızda devam eden kişisel temizlik konuları oynanması gereken oyunlar ve sosyalleşip yaşarken bir çocuğun nasıl davranması gerektiğini çizgi

Kaynak: TRT Çocuk

◀ Pandemi ve tam kapanmayla birlikte ise çocukları bilgilendirme, bilinmezliği çözme, evdeki sıkıcı ve monoton hayatı çocuklara geçici bir dönem olduğu aktarılmıştır.

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=yRAu0GinhIM>

filmlerde göstererek, işleyerek yani bir çocuğun en etkin öğrenme yoluyla aşılama devam etmekte.

Pırl

TRT Çocuğun, ilk olarak 2018’de tanıttığı fakat 22 Nisan 2019’da ilk kez yayımlanmış çizgi filmidir. Pırl isimli karakterimizin ev içinde, sokakta oynarken ve okulda eğitim görürken ki matematiğin hayatımızdaki her alanda olduğunu işleyen ve bunu maceralara dönüştürmüş bir yapıdır. Kardeşi ile ilişkisinden ev yaşamına, eğitim ve öğretimden arkadaşlarıyla iletişimlerini işlenen tema-

ları vardır. Pandemi ile birlikte bu çizgi filmde de belirli konular eklenip belirli düzenlemelerin yapıldığı görüldü. Örneğin ilk bölümlerinde (1. bölümünden 6. bölümüne kadar özellikle) ders çalışma, örnek öğrenci, verimli zaman kullanma ve çocuklara matematiği temelden eğlenceli bir şekilde öğretme temaları sıklıkla yer aldı. Fakat pandemi ile birlikte daha önce işlemediği konuları ele aldığı görüldü. 9 Kasım 2021’de pandemi ve tam kapanma ile yayımladığı “Evde Spor” temalı çizgi filmi büyük oranda izlenme kazanarak diğer dijital mecralarda sıklıkla izlenmeye devam edilmiştir.²

Pandemi ile birlikte daha önce işlemediği konuları ele aldığı görüldü. 9 Kasım 2021’de pandemi ve tam kapanma ile yayımladığı “Evde Spor” temalı çizgi filmi büyük oranda izlenme kazanarak diğer dijital mecralarda sıklıkla izlenmeye devam edilmiştir. ▶

² https://www.youtube.com/watch?v=RqviMFOwBg&list=PLA5dyskGy4ct0YyLw4aURbo_bK2Q9AYce&index=3).

TRT Çocuğun bütün kült çizgi filmlerinde gördüğümüz tam kapanmanın ilk ayından başlayarak her çizgi film kendine özgü şarkılar çıkardı. Pırıl'da 8 Nisan 2020 tarihinde yayımladığı "Korona-Horon tepme" şarkısı 27 milyon izlenmeye ulaşmasıyla Pırıl'ın şarkılarından en çok dinlenen ve izlenen ikinci şarkısı oldu.

Pandemi'den sonraki Pırıl çizgi filmine baktığımızda, çizgi karakterlerin bir-biri arasındaki diyaloglarda mesafeleri, temizlik, ev içi yaşamdaki kurallar farklı konular işlense de pandemi kurallarının hayatımıza nasıl yerleşmesi gibi çizgi filmde de içinde metaforlar ile verilip, hareketli ve görsel unsurlarla desteklenmeye devam edilmekte.

TRT Çocuk ve çizgi filmlerini inceleyerek baktığımız "Pandemi ve Çocuk" medyası aslında diğer medya türlerine göre çok fazla sorumluluk içinde bulundu. Çocuk medyasının genel anlamda ağır yüklerinin olması bilinsede COVID-19'un getirdiği pandemi, tam kapanma ve kurallar ile birlikte bu yük ikiye katlanmaktadır. Bilinçli her bireyin kendi başına anlamlandırabildiği bu durum çocuklar tarafından daha zor ve hasar verici şeklinde bir bilinmezliği barındırmakta. Bunu çözümlenmek çocuklar ile bu durumu anlamlandırma nasıl ki öncelik ailelerin ise iletişim çağında olmamızdan dolayı aileleri destekleyip geleceğimizin teminatı olan çocukları bilgilendirmek, eğitmek ve öğretmek medyanın görevidir.

Kaynak: @trtcocuk

TRT Çocuğun pandemi'yi konu alan diğer çizgi filmler şu şekilde sıralanabilir;

- (1) Z TAKIMI/ VİRÜS / 4 KASIM 2021 <https://www.youtube.com/watch?v=zvKkRLZMlu4&list=PLA5dyskGy4cvSFrAUSPH46eh0a3a6Qywo>
- (2) KAPTAN PENGU VE ARKADAŞLARI/ GEÇMİŞ OLSUN/ 1 ARALIK2020) <https://www.youtube.com/watch?v=osjya1Ei4yQ&list=PLA5dyskGy4ctQiorEHUoz66Mf7-D3QBxk&index=40>
- (3) KARE/ EYVAH HASTALIK / 15 ŞUBAT 2022 <https://www.youtube.com/watch?v=EYFOqt-hm6Ww>

Çocuk Gelişim Uzmanı Perspektifinden Pandemi Sürecinde Medya ve Çocuk

Hazırlayan: Nagihan BEKTAŞ

Covid-19'un dünyayı etkisi altına almasıyla beraber yaşanan pandemi sürecinde hayatımızın sağlık, eğitim, üretim gibi çeşitli alanlarında yaşanan değişimle etkilendiğimiz konusunda hemfikiriz. En gözle görülür etki ise medyaya yansıyor. Medya ürünleri içeriğinde ve kullanım pratiklerinde yaşanan değişimler çocukların gelişim, iletişim süreçlerini etkiliyor. Çocuk Gelişim Uzmanı Emine Ergün, pandemi sürecinde medyanın çocuklar üzerindeki etkilerini değerlendirerek haberde çocuk temsili konusunda gazetecilere önerilerde bulundu.

Medya ürünlerinin çocuklar üzerindeki etkileri hakkında düşünceleriniz nedir? Çocuklar en çok hangi ürünü kullanmaya başladılar?

►Aslında bunu yaş grubuna göre ayırmak gerekiyor. Okul öncesi dönemde en çok çizgi film ve videoları kullanıyorlar. İlkokul grubu çocuklar da daha çok bilgisayar oyunları ve youtuberların videolarını çok fazla izliyorlar. Her iki yaş grubunda olan çocuk için de aslında zararlı. Çünkü bizim şöyle bir sloganımız var: 0-2 yaş grubunda yani 2 yaşına kadar hiçbir çocukta ekran maruziyeti olmamalı; hiçbir medya içeriğine maruz kalmamalı. 2 yaşından sonra da izleyebileceği çizgi film, videolar gibi içerikler de çocuğun gelişimi-

ne göre belirlenmeli. Yani 2 yaşına gelmiş bir çocuğun henüz hiç kelimesi yoksa, sosyal kontağı yoksa, oyun davranışı sınırlıysa yine hayatına ekran, medya içeriği sokmuyoruz. Ama gelişimi iyiyse 2 yaşından sonra şöyle bir düzen başlatıyoruz: yaşı x 10 dakika. Yani 2 yaşındaysa 2 x 10=20 dakika gün içerisinde yaşına uygun bir çizgi film, video izleyebilir. Bu videolardan da kas-tımız; animasyon videolar. Kesinlikle youtuberların videolarını önermiyoruz. Hele ki youtuber çocukların videolarını kesinlikle önermiyoruz. "Arkadaşlar kanalına hoş geldiniz" şeklinde başlayan, hediye paketlerinin açıldığı, bilgisayar oyunlarının oynanırken çekildiği, anne baba ile kavga ederken çekilen videolara kesinlikle müsaade etmiyoruz. Çünkü çocuklar bu izledikleri videoları model alıp hayatlarına entegre ediyorlar.

►Pandemiden önce çocuklarımızı teknolojik aletlerden uzak tutmaya çalışıyorduk ama pandemi ile birlikte hayatımıza uzaktan eğitim girdi. Uzun süreli uzaktan eğitim yani online eğitimlerden sonra çok sıkılan çocukların çizgi film izleme ihtiyaçları ve oyun oynama ihtiyaçları arttı. Dışarıya da çok fazla çıkmıyorlardı. Dolayısıyla ev ortamlarında bu tarz yeni içeriklere çok daha fazla maruz kalmaya başladılar. Bunun da getirdiği aslında hem gelişimsel hem patolojik hem de fiziksel birtakım etkileri oldu. Gelişimsel etkiler şunlar oldu: birçok çocukta özellikle okul öncesi dönemde gecikmiş konuşma görmeye başladık. Patolojik etkileri dikkat eksikliği üzerine oldu. Okul grubu çocuklarında ekrana fazla maruz kalmaktan kaynaklı dikkat eksiklikleri veya duygusal birtakım problemler görmeye başladık. Fiziksel etkileri de görme sorunları, iskelet sistemine bağlı birtakım sorunlar olarak yaşamaya başladık.

Pandemi öncesinde, pandemi sürecinde ve pandemi sonrasında süreçlerde çocukların teknolojik aletleri kullandıklarında yaşadıkları etkileri nasıl yorumluyorsunuz?

Kaynak: Emine Ergün Resmi Web Sitesi / www.emineergun.com.tr

Haberler hakkında düşünceleriniz neler? Aileler izlerken çocuklar haberlere maruz kalıyorlar. Bu haberlerin çocuklara etkisi ne yönde oluyor?

►Evet. Haberlerin içeriği çok değişti. Eskiden haberlerin bir sıralaması olurdu çocukluğumda. Siyaset haberleri, ekonomi haberleri, yurttan bir iki haberler, hava durumu, spor diye giderdi. Şimdi ise resmen tüm kanallar 3. Sayfa haberleriyle dolu. Haber bültenlerinde “o onu vurmuş, bunu kaçırmış, iş yerini basmış” gibi... Çocuklar bunları hayretle izliyorlar. Haber bültenlerinin içerikleri o kadar kalitesiz olmaya başladı ki pek çok kanal için geçerli bu. Dolayısıyla haber bültenleri de çocuklar açısından uygun değil. Savaş haberleri ve deprem haberleri çocukları çok etkiliyor. Çünkü çocuklar bunları izlediğinde ya burada da deprem, savaş olursa biz ne yapacağız diyerek kaygılanıyorlar. Bir enkaz görseli görüyorlar, “bizim evimiz de yıkılır mı?” diye soruyorlar. Çocuğun aklına ilk olarak kendi hayatı gelir. “Bizim evimize de bomba atılır mı?” diye sorguluyorlar. Bu yüzden özellikle 6 yaş öncesinde bu içeriklere maruz kalmamalarını söylüyoruz. Çocuk gelişiminde somut işlemler dönemi, soyut işlemler dönemi diye ayırdığımızda somut işlemler dönemindeki çocuk somut düşünür, düz mantıktır. Bir şeyi gördüğü zaman onun aynısını yaşayabileceğini düşünür, o tehlikeyi hisseder. Ama soyut işlemler dönemine geçmiş bir çocuk daha rahat analiz yapabilir. Bu döneme geçen çocuğu ikna etmek daha kolaydır. “Evet şu an o ülkede bir savaş yaşanıyor ama bizim ülkemizde böyle bir durum yok. Olduğu zaman da biz tedbirlerimizi elimizden geldiğince almaya çalışırız” şeklinde anlatmaya çalıştığınızda rahatlayabilir. 4 yaşındaki çocuk bunun kaygısını daha fazla yaşar.

Korona ve pandemi süreci ile ilgili yapılan haberlere maruz kalan çocuklar bu haberlerden ne yönde etkilendi? Sizin gözlemlerinizi neler? Çizdikleri resimlerde yansıması oldu mu?

►O dönemde haber bültenlerinde ve pek çok medya içeriklerinde koronavirusun bir fotoğrafı yayınlandı; yeşil, dikenleri olan bir top gibi... Çocuklar resimlerinde bu görseli çizmeye başladılar. Kimi çocuklar

çirkin görümlü virüsler çizerken, kimi çocuklar daha sevimli virüsler çizdiler. Oradaki hissiyatı; ben güzel çizeyim ki bir an önce bitsin, gitsin, bizim hayatımıza da girmesin... Covid nedeniyle yakınlarını kaybeden çocuklar oldu. En yakınlarını; annelerini, babalarını, yaşlı akrabalarını kaybeden çocuklar oldu. Anne babaların aşırı hassasiyetten kaynaklı "elini yıkadın mı, güzel temizledin mi? Dokunma oraya, gel kolonya sık" diye çocuklarda obsesif davranışlar oluşmasına neden oldu. Pandeminin o kadar çok olumsuz etkisi oldu ki; bunu üç beş yılda atabilmemiz mümkün değil, yıllarca sürecek bir etki bıraktı.

Mesela bir çocuk tacizi haberine başka bir çocuk ailesi ile beraber TV izlerken denk gelse çocuk üzerinde nasıl etkilerini gösterir? Çocuk empati yapıp etkilenebilir mi? Gözlemlerinizi böyle bir örneğe denk geldiniz mi?

►Şuna denk geldim; çocuğun en yakın akrabası çocuğu istismar ediyor. Bununla ilgili çocuk haber izliyor. Oradaki haberden yola çıkarak kendi hayatında bir akrabasının ona yaklaşımının da bu olduğunu anlıyor, farkındalık başlı-

yor. O zamana kadar anne babasına söylemeyen çocuk, sonradan söylüyor. Bu olumlu bir etki aslında... Ama çok az denk gelen bir olumlu etki...

►Olumlu etkisi şu anlamda oldu; uzaktan eğitim bazı çocuklara çok iyi geldi. Sınıf ortamında kendini ifade etmekte zorlanan çocuklar, akran zorbalığına maruz kalan çocuklar için uzaktan eğitim çok iyi oldu. Çocuk online eğitim ile birlikte performansını göstermeye başladı. Eve kapanma, evde kalma sürecinde anne babalar çocuklarıyla vakit geçirmeye başladılar. Anne babalara bir farkındalık geldi, "Aaa hakikaten benim çocuğum konuşmuyormuş, hakikaten çocuğumun okuması zayıfmış, ben çocuğumla hiç etkinlik yapmıyormuşum, vakit geçirmiyormuşum" farkındalığı geldi. Olumlu etkiler negatif etkilere göre daha az...

Peki hiç olumlu etkisi oldu mu?

►Sınırlar nasıl ki herkes için önemliyse gazetecilerin de sınırları önemli. Tabi ki gazeteciler en ses getiren, dikkat çeken haberi yapmak peşinde. Her meslekte bu böyledir. Ben de en güzel kitabı yazmak isterim, en iyi gelişimsel değerlendirmeyi yapmak isterim.

Bir çocuk gelişimci olarak çocukların haberde temsili ile ilgili biz gazetecilere önerileriniz nedir?

Bunu yaparken karşı tarafa, muhatap olduğum kitleye zarar vermemem gerekiyor. Bu kitle çocuk kitlesiyse çok daha fazla hassas davranmam gerekiyor. Çocuklarla ilgili haberlerde açık, aleni çocuk görselleri kullanılıyor. "Çocuğa şiddete hayır!" diye bir haber yapıyoruz ama çocuk görseli kullanıyoruz. "Çocukları ihmal etmeyelim" diyoruz ama çocuk görsellerini kullanarak aslında biz çocukları ihmal ediyoruz, istismar ediyoruz. Çocuğa ait bilgilerin, özelliklerin, görüntüsünün gösterilmemesi, bu bir TV haberi ise çocuğun yüzünün kapatılması, özelliklerinin paylaşılmaması çok çok önemli. Her meslekte olduğu gibi habercilikte de etik kurallar belli. Popüler olmak adına yanlışların yapılması çok üzücü, kişisel haklara giriliyor... Biz çocukları şöyle düşünüyoruz galiba; insan hakları var bir de çocuk hakları var. Bu yaklaşım çok yanlış. Çocuklar da insan; korunma hakları var, sosyal hakları var... Dolayısıyla bunlara çok dikkat etmemiz gerekiyor. Çocuktur diye daha az özen göstereceğiz diye bir algı sanki oluşuyor. Ama tam aksine çocuktur diye daha fazla özen göstermemiz gerekiyor. Bir diğer açıdan da her şeyi medyadan beklemem gerekiyor. Ailelerin medya okuryazarlığı konusunda bilinçli olmaları gerekiyor. Medya bazen bazı şeyleri doğru yaparken anne babalar aynı hassasiyeti göstermiyor. Anne babaların akıllı işaretlere dikkat etmeleri lazım.

Umudun Temsilcileri Çocuklar

Hazırlayan: Merve DİLMEÇ

Savaştan kaçan Suriyeli çocukların eğitim döneminde ve hayatta yaşadığı zorluklar ve zorlukların üstesinden gelme çabaları, sığınmacı veya mülteci statüsündeki çocuklar, travmatik göç süreci, yaşam koşullarındaki değişiklikler, etnik kökene dayalı ayrımcılık, dil, beslenme, barınma ve sağlık gibi birçok sorunla mücadele ettiler. Çocuklar bu süreçte yetişkinlerden daha fazla etkilendiler ve yetişkinlere oranla bu süreci daha geç atlattılar.

Ülkemize sığınmacı olarak gelen çocuklar eğitime adapte olana kadar birçok sıkıntı çektiler. Öncelikle Geçici Eğitim Merkezleri'nde eğitim alan çocuklar devlet okullarında eğitim gören çocuklarla eşit seviyeye geldikten sonra bu merkezlerden devlet okullarına geçiş yaptılar.

Dil problemlerine çözüm yolları

Türkiye'de doğup büyüyen mülteci çocuklar eğitim hayatlarına ve Türk diline daha çabuk adapte oldular. Türkiye'ye sonradan gelen sığınmacı çocuklar ise tercümanların verdiği eğitimler sayesinde Türkçeyi daha çabuk öğrendiler ve derslerini daha iyi anlamaya başladılar.

Görüldüğü üzere mülteci çocuklar eğitim hayatlarına zor adapte olmuşken pandemi sürecinin beraberinde getirdiği aksaklık ve zorluklardan da derinden etkilendiler. Pandemi döneminde işsizlik oranlarının artmasıyla beraber maddi sıkıntılar ortaya çıktı.

Pandemi döneminde eğitimlerini nasıl devam ettirdiler?

Tablet, bilgisayar ve telefon eksikliğinden dolayı durumu iyi ve orta derece olan aileler çocukları derslerinden geri kalmalarını diye özel öğretmenler ve tercümanlardan destek aldılar.

Bazı çocuklar ise maddi gelirleri ye-

terli olmadığı için ve bilgisayar, telefon, tablet gibi cihazları olmadığından dolayı derslerine katılım sağlayamadılar bu yüzden okulu bırakmak zorunda kaldılar. Çocuklar pandemi döneminde okula gitmedikleri için şu an eğitimlerini devam ettirmek istemiyorlar. Okul ve eğitim kavramları çocuklara çok uzak geliyor.

Durumu iyi olan aileler çocuklarına haftanın 5 günü özel ders alma imkanı sundu, durumu orta derece olan aileler ise haftanın 2 günü, durumu olmayan aileler ise çocuklarına özel ders alma imkanı sağlayamadılar. Aynı zamanda çocuklarına dil yetersizliğinden dolayı derslerinde destek olamadılar.

Çocukların uzaktan eğitim derslerine katılımı

Annemin küçük bir telefonu var derslere onunla giriyordum. Evde televizyon olmadığı için eba derslerini telefondan izliyordum, benden sonrada kardeşim kendi derslerini izliyordu. Bazen benle kardeşimin dersleri aynı saate oluyordu evde bir tane telefon olduğu içinde ikimizden biri derse giremiyordu bu yüzden derslerimizden geri kalyorduk.

Annemle babam Türkçe bilmedikleri için derslerimizi tek başımıza yapmak zorunda kalyorduk. Derslerimizi yaparken çok zorlanıyorduk. Bizde çok iyi Türkçe bilmediğimiz için bazen öğretmenin an-

Kaynak: abcnews.com

Çocukların akranlarıyla iletişimi

“ Biz Türkçe bilmediğimiz için bizimle oyun oynamak istemiyorlardı çünkü ne biz onları anlayabiliyorduk nede onlar bizi anlayabiliyorlardı. Ama ben onları anlamak için çaba gösterdim sonra onlarda ne dediklerini bana anlatmaya çalıştılar bana Türkçe öğretmeye başladılar, beni de oyunlarına dahil ettiler. Onlar bana Türkçe öğretiler bende onlara Arapça öğretiyorum.

Sonra yasaklar geldi biz dışarı çıkıp oyun oynamak istiyorduk ama yasak olduğu için annem dışarı çıkmamıza izin vermiyordu. Evde televizyon da yoktu çok sıkılıyorduk. Kardeşlerimle evde yastıkları üst üste koyup onların üzerinden atlıyorduk bir şekilde vakit geçirmeye çalışıyorduk. Çünkü diğer çocuklar gibi bizim evimizde teknolojik aletler yoktu.”

Kaynak: untitled-magazine.com

lattıklarını anlamıyorduk bize tercüme edecek biride yok ama okulda tercümanlar oluyor biz anlamayınca onlar bize anlatıyor. Bu yüzden uzaktan eğitim hiç güzel değil. Yüz yüze öğretmemiz ders anlatınca daha iyi anlıyoruz, anlamadığımız zaman öğretmenimize sorular sorabiliyoruz.

Ailelerin görüşü

Biz bu dönemde çok zorlandık. Kimseyi tanı mıyorduk ve Türkçe bilmiyorduk. Çocuklar ödevlerini yaparken onlara yardım edemiyorduk. Maddi gelirimiz düşük olduğu için onların gelişimine yönelik katkıda bulunamıyorduk. Bilgisayar, tablet, televizyon gibi teknolojik aletlerden faydalanamadık. Bizim gibi sığınmacı olarak gelen ailelerin bazıları çocuklarına özel ders alma imkanı sağlıyorlardı ama bizim maddi gücümüz buna yetmiyordu.

Çocuklarımıza bir yerden sonra çocuklarımıza hem bilgi hem maddi yönden yetersiz geliyorduk. İstedikleri imkanları onlara sağlayamıyorduk.

Çocuklar biz Suriye’de olduğumuz dönemlerde okula gitmek istemiyorlardı çünkü okulda öğretmenler onlara şiddet uyguluyorlardı, derslerini yanlış yaptıkları zaman cezalar veriyorlardı bu da okula gitmek istemelerine yol açıyordu. Türkiye’ye geldikten sonra ise öğretmenlerin şefkati ve ilgisi sayesinde çocuklarımıza okulu ve eğitimi sevdirdiler. Şu an çocuklarımız okula bizim zorumuzla değil kendi istekleriyle severek gidiyorlar.

Öğretmenlerin çocuklara tutum ve davranışları

Çocuklar kendi ülkelerinde öğretmenleri tarafından işkence gördükleri

için okula gitmek istemiyorlardı. Türkiye'ye geldikten sonra öğretmenlerin onlara ilgili ve şefkatli yaklaşımları sayesinde okulu sevmeye ve dil öğrenmeye

daha çok çaba göstermeye başladılar.

Bunun yanı sıra bazı öğretmenler ise sığınmacı öğrencileri ötekileştiriyorlar. Ders esnasında çocuklara 'sen otur, sen yapma' diyerek diğer çocuklardan kayırıyorlar. Bu kayırma sonucunda çocuklar psikolojik sorunlar yaşıyorlar ve derslerinden geri kalıyorlar. Örneğin görüşme sağladığımız bir aile "Benim oğlum birinci sınıfa gidiyordu öğretmeni onu dışlamaya başladı. Oğlum derse katılmak istediğinde 'sen otur, sonra yaparsın' diyordu. Öğretmenin bu davranışlarından dolayı sınıf arkadaşları oğlum dışladılar. Daha sonra oğlum hırçınlaştı ve etrafındakilere zarar vermeye başladı. Sınıf arkadaşlarının eşyalarını kırmaya ve onlara vurmaya başladı. Daha sonra okula iletişime girdiğimizde oğlumun uyum sağlayamadığını ve destek almamız gerektiğini söylediler" diyerek o dönemde yaşadıkları zorluklardan bahsetti.

Ötekileştirmeler nelere yol açtı?

“ Öğretmenlerin bu tutumlarından dolayı çocuklar dışlanma, yalnızlaşma, akranlarıyla iletişim kuramama, öfke nöbetleri, psikolojik sorunlar yaşamaya başladı. Bu sebeplerden ötürü ne yazık ki eğitim hayatını tamamlayamayan birçok sığınmacı çocuk var. Bu olumsuzlukların yanı sıra çocuklar öğretmenlerinin ilgili ve şefkatli yaklaşımları sayesinde öğretmenlerini ve okulu çok seviyorlar. Türkiye'de doğup büyüyen mülteci çocuklar Türk kültürünü ve Türkiye'yi daha çok benimsedikleri için kendi ülkelerini ve kültürlerini benimseyemiyorlar ve ülkelerine geri dönmek istemiyorlar. ”

Hayat, Erken Olgunlaşmak Zorunda Bırakılan Çocuklarla Dolu...

Hazırlayan: Elif Nur GÜMÜŞ

Kaynak: Freepik

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün verilerine göre 152 milyon çocuk, işçi olarak çalıştırılmakta. Birçok nedenle çalışma hayatına girmek zorunda bırakılan çocuklar genellikle yoksulluk, göç, eğitime erişememe, aile bireylerinin maddi yetersizliği gibi nedenlerle çalışırken, işverenler ise çoğunlukla ucuz iş gücünden ötürü çocuk işçi çalıştırmaktadır. Ülkemizde ise, TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) 2019 verilerine göre; ekonomik faaliyette çalışan 5-17 yaş grubundaki çocuk sayısı 720 bin olarak belirlenmiştir.

2021 yılında UNICEF, pandemi döneminde 7,7 milyonu kız öğrenci olmak üzere, 16 milyon çocuğun okulu bırakabileceği ihtimali üzerinde duruyordu. Bu yıl ise ILO ve UNICEF tarafından açıklanan verilere göre çalıştırılan çocuk sayısı 20 yıldır ilk kez artış göstererek 160 milyona yükseldi.

Milyonlarca çalışan çocuklardan yalnızca biri: Meryem Yavuz...

Babasını kaybettiğinde henüz 10 yaşındaydı. İki kardeşi olan Meryem, ev hanımı olan annesine destek olmak için 15 yaşında hem lise okudu hem de çalıştı. Kadın kuaföründe kalfa olarak işe başlayan Meryem Yavuz, hala çalışmaya devam ediyor. Mesleğini çok sevse de

üniversite okumak onun hayallerinde hala yer alıyor...

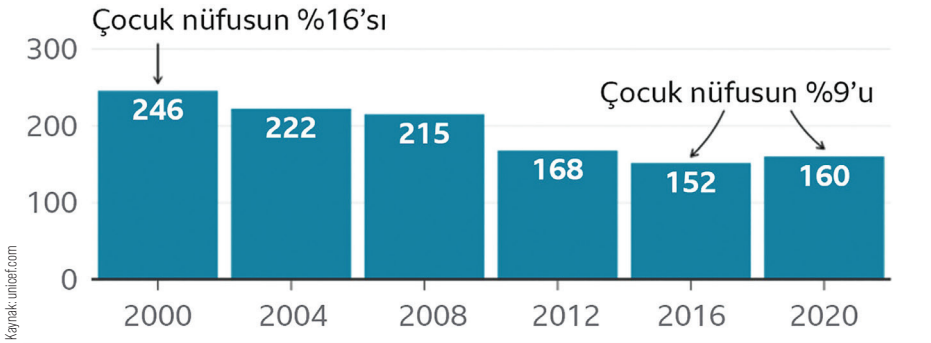
Yavuz, işe başlarken annesine yük olmamak ve kendi giderlerini karşılayabilmek için küçük yaşta çalışmaya başladı. Ve erken yaşta çalışma hayatına dâhil olan birçok çocuk gibi o da eğitim hayatına ara vermek, kendi hayallerini ertelemek zorunda kaldı. Maddi sorunlarla mücadele etmek zorunda kalmasaydı yine de 15 yaşında iş hayatına atılır mıydı? İşte bu sorunun cevabını ne yazık ki bilemeyeceğiz...

"20 yaşındaki insanlarında sorumlulukları var"

Şuan 21 yaşında olan Meryem, aynı

Dünyada çocuk işçiliği ile mücadelede 2016'dan beri ilerleme sağlanamıyor

5-17 yaş aralığındaki çocuk işçilerin sayısı (milyon)

◀ Bu oranların yanı sıra araştırmalar, 2020 yılında dünyayı etkisi altına alan covid-19 salgını sonucu okuldan uzaklaşan çocukların işe sürüklenme oranlarını da etkilediğini göstermekte.

iş yerinde 6 yıldır çalışmaya devam ediyor. İhtiyaçlarını karşılamak için çalıştığı iş yeri, pandemi döneminde mecburi kapanınca, kenara ayırdığı birikimini kullanmak zorunda kaldı. Genel olarak pandemi dönemini kendi açısından olumlu olarak değerlendiren Meryem, pandemi döneminin, iş ile aynı anda yürütmek zorunda olduğu eğitiminde kolaylık sağladığını söyledi. Bunun yanı

rahat bir yaşam sürmek istiyoruz ve bunun için mücadele etmemiz gerekiyor. Pandemi döneminde bizlerin bu hakkı ne yazık ki elimizden alındı.” ifadelerine yer verdi.

Meryem Yavuz, üniversite hayalinden yıllar geçse dahi vazgeçmeyeceğini söylerken “Belki şuan gidemeyeceğim ama 30 yaşına da gelsem 40 yaşına da

Kaynak: Freepik

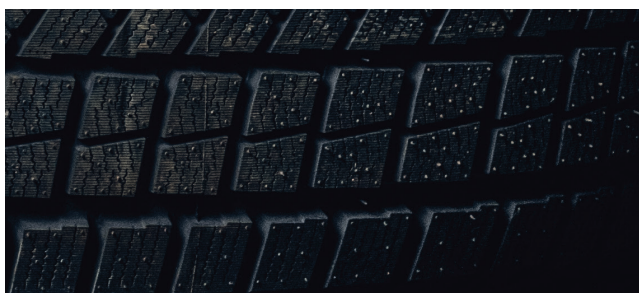
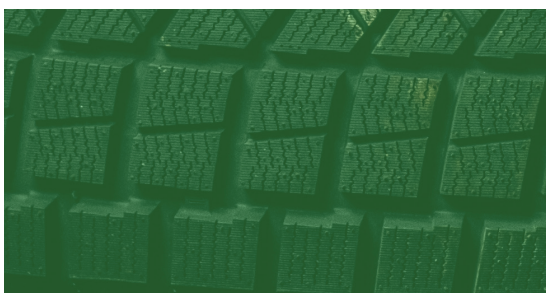
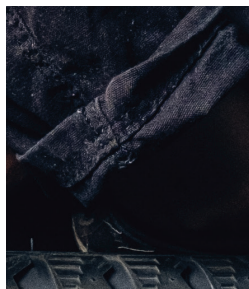
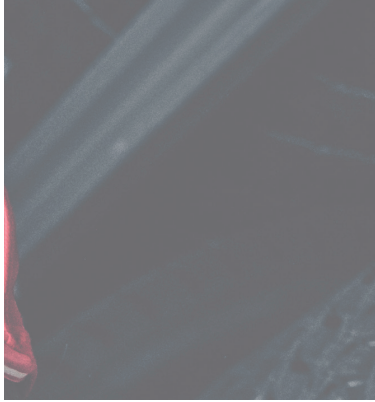
Çeviri: Çocuk işçiliği durdurun

sıra pandemi’de önlemlerim en üst safhada olduğu dönemde yaş sınırından ötürü çalışamayan Meryem Yavuz bu durumun maneviyatın yanında maddi zorluklarda getirdiğini ifade etti. Yavuz bu dönemi anlatırken “Pandemi zorlayıcı bir süreçti. 20 yaşındaki insanların sorumlulukları var ve bizi her anlamda kısıtladılar. Bence günümüzde 20 yaşındaki insanların hayatları, onların düşündükleri gibi tozpembe değil... Çünkü yaşam şartları çok zorlayıcı. Hepimiz

gelsem giderim ve bir gün gideceğime de inanıyorum” dedi.

Gerek ekonomik şartlar gerekse diğer unsurlar çocukları ‘çocuk yaşta çalışmaya’ mecbur bırakıyor. Bahaneler değişse bile sonuçlar ne yazık ki aynı. Çocukluğunu, hayatını ve hayallerini erteleyen, erken yaşta olgunlaşmak zorunda bırakılan milyonlarca çocuk var ve sayıları her geçen gün artmaya devam ediyor. Çocuklar çocuk olmalılar...

STK'ların Pandemide Çocuklar İçin Yaptığı Çalışmalar

Hazırlayan: Fatma UYSAL

ÇocuklaraDeğiKoronayaHapis hashtag'i adı altında hapisanede olan çocukların psikolojik ve beden sağlığı için hapis cezası almış ve kapalı kalmaya mahkum çocukların da bu imkanlardan faydalanması adına diğer önemli adım da Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı'ndan geldi.

#ÇocuklaraDeğiilKoronayaHapis

Türkiye
Çocuklara
Yeniden
Özgürlük
Vakfı

Dünya'yı esir alan korona virüs salgını sadece yetişkinleri değil çocukları da sağlık, maddi ve psikolojik gibi birçok yönden esir aldı. Salgın döneminde annesi ve babası olmayan, kanser hastası, hapis cezası almış birçok çocuk bu dönemde büyük sıkıntılar yaşadı. Bu dönemin en büyük eksisi ise yaşam standartları yeterli olmayan çocukların yaşamlarını sürdürebilme çabalarının yanı sıra salgının ortaya çıkışıyla birlikte yeterli hijyen ve malzeme desteğine

ulaşmanın getirdiği yeni zorluklar oldu.

Çocukların İhtiyaçlarına Vakıflar Yetiştirdi

2015'ten bu yana çocukların travmayla başa çıkmalarına yardımcı olmak için Psikolojik İyileşme Becerileri (SPR) modelini sanat terapileri metodu ile birleştirerek uygulayan ve bu konuda öncülük yapan "Maya Vakfı" doğal afet, pandemi, göç, aile kaybı, zorbalık

Çocuklara Değil Koronaya Hapis

25 Mart 2020

Tüm dünyada yüzlerce insanın hastalanıp yaşamını yitirmesine neden olan Covid19 virüsü nedeniyle hapisanedeki tüm çocukların sağlık, yaşam ve gelişim hakları tehlikededir. Bu nedenle kapalı infaz kurumlarında kalan çocukların güvenli tahliyesini sağlayacak ve tahliye sonrası iyi oluş halini ve sağlıklı koşullarda barınma ihtiyaçlarını garanti altına alacak mekanizmaların devreye sokulması göz ardı edilemez bir gerekliliktir. Güvenli ve sağlıklı koşullarda tahliye sistemleri devreye sokulana kadar kapalı infaz kurumlarında kalmakta olan çocuklar için acil taleplerimiz şunlardır:

- Salgın ancak etkili tedbir ve müdahalelerle önlenirken sağlık hakkına erişimin dahi sınırlı olduğu bir ortamda çocuklar her türlü riske açık bir şekilde tutulmaktadır. Tahliye sürecine kadar kurum içerisindeki sağlık hakkına erişim imkanlarının artırılması, dışarıdan içeriye giriş çıkış yapmaya devam etmekte olan personelin içeriye taşıyabileceği olası virüsün önüne geçmek için gerekli tedbirlerin alınması,

- Çocukların ücretsiz olarak hijyen malzemelerine erişim imkanının artırılması,

- Güvenli tahliye süreci tamamlanıncaya kadar tüm çocukların aileleriyle sesli ve görüntülü şekilde iletişim kurmalarına olanak sağlanmasını, kapalı ortamda ailelerinden uzakta korku, endişe, üzüntü, çaresizlik gibi duygularla baş etmeye çalışan tüm çocuklara etkili psikolojik destek sağlanmasını talep ediyoruz.

gibi sebeplerle travmaya maruz kalmış 5-24 yaş arasındaki çocuklara ve gençlere psikososyal destek hizmeti sunuyor. Maya Vakfı pandemi döneminde de çocuklar için başlattığı online psikososyal destek hizmeti ile bu dönemde atılmış en önemli adımlardan birini atmış oldu. İleriye özgür, güvenli ve üretken bir çocukluk yaşamış sağlıklı bireylerden oluşan bir toplum yetiştirmeyi hedefleyen Maya Vakfının bu doğrultuda hedeflerine ulaşmaları mümkün.

Yalnızca okula giden ve toplum içine karışan birçok çocuğun yanı sıra hapis cezası almış ve kapalı kalmaya mah-

ve çocukların aileleriyle iletişimine izin verilerek psikolojik destek sağlanmasını belirten bir bildiri yayınlayarak kamuoyunu harekete geçirmeye çalıştı.

Unicef' den evde kalan kalan çocuklara yardım

Pandemi ile birlikte toplumun sadece virüse odaklanması çocukları arka plana attı. Bu da onları hem fiziksel hemde duygusal açıdan fazlasıyla etkiledi. Dışarı çıkamamaları, iletişim kuramamaları, maddi durum ve çoğu şartın yetersizliği ile baş başa kaldılar. Bu süreçte arka planda kalan birçok çocuğun sesini Unicef duydu. İşte Covid-19 süre-

“ Dışarı çıkma olanağı olmayan hapis cezası almış çocuklar için de vakıflar sayesinde aileleri ile görüşmeleri ve dışarıdaki birçok çocuk ile aynı imkana sahip olmaları onlar için yeni bir nefes alış fırsatı olmuştur. ”

kum çocukların da bu imkanlardan faydalanması adına diğer önemli adım da Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı'ndan geldi. Bu dönemde hapis cezası alan çocuklar için Türkiye Çocuklara Yeniden Özgürlük Vakfı #ÇocuklaraDeğiKoronayaHapis hashtag'i adı altında hapis hane olan çocukların psikolojik ve beden sağlığı için kapalı kalmasını doğru bulmadığını, çocukların risk altında olduğu bu dönemde hijyen malzemelerine erişim imkanının artırılmasını

unicef
TÜRKİYE

cinde dikkat çeken bir hamlede çocukların evde kaldıkları zamanları değerlendirmeleri adına 50.000 Türk mülteci çocuğa psiko-sosyal destek seti dağıtan UNICEF'ten geldi. Sosyal ortamlardan uzak kalan çocukların gelişimi için bu projeyi çocuklar ve aileleri ile paylaşan UNICEF, dağıtılan setler sayesinde çoğu aileye çocuklarının gelişimi için destek olma fırsatı sundu. Unicef dağıtımlarının ilkinin 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nda gerçekleştirdi. Şanlıurfa, Hatay, Adana, Mersin ve Gaziantep illerinde 2.500'den fazla aileye 5.000 set dağıtıldı. Bu dağıtımlar Amerika Birleşik

Dışarı çıkma olanağı olmayan hapis cezası almış çocuklar için de vakıflar sayesinde aileleri ile görüşmeleri ve dışarıdaki birçok çocuk ile aynı imkana sahip olmaları onlar için yeni bir nefes alış fırsatı olmuştur.

Devletleri Hükümeti'nin finansal desteği ile hayata geçirildi. UNICEF'i böyle bir proje yapması gerçek anlamda çocukların hayatına dokundu.

Unicef in çocuklar ile yaptığı röportajlar şöyle;

10 yaşındaki Emine, 26 yaşındaki ablası Ayşe ve anne babası ile birlikte Adana'da yaşıyor. Emine'nin, setin yer aldığı kutuyu açınca yaptığı ilk şey, boyama kalemlerini ve etkinlik kitapçığını alarak boyama yapmaya başlamak oldu. Emine'ye kendisi gibi Covid-19 salgını nedeniyle evden çıkamayan diğer çocuklara ne söylemek

tafa'ya evde kalma süreci ile ilgili neler hissettiğini sorduğumuzda bize; "Sürekli evde olmayı hiç istemiyorum. Arkadaşlarımı ve okulumu özleyorum, eski günlere dönmek istiyorum!" yanıtını veriyor. Mustafa, bir yandan psiko-sosyal destek setinin içindeki malzemeleri incelerken bir yandan da sözlerine devam ediyor: "Bu setleri aldığımıza mutlu oldum. Bunları Ruba'yla birlikte kullanabiliriz, böylece Ruba da sürekli televizyon izlemenin dışında daha faydalı birşeylerle uğraşmış olur." Bu küçük takılma üzerine iki kardeş gülmeye başlıyor.

istersin diye soruyoruz. Boya yapmaya ara vererek sorumuzu cevaplıyor: "Onlara evde kalmalarını, yapacak yeni şeyler bulmalarını, yapmayı sevdikleri şeylerle vakit geçirmelerini, kardeşleriyle oyun oynamalarını ve virüse yakalanmamak için dışarı çıkmamalarını söylemek istiyorum". Bugün aldığı setle neler yapacağını da soruyoruz Emine'ye. "Tabii ki resim ve boyama yapacağım. Evdeki boya kalemlerim bitmişti ama şimdi yenileri oldu, çok mutluyum!" Annesi, babası ve 7 yaşındaki küçük kız kardeşiyle Adana'da yaşayan 13 yaşındaki Suriyeli Mustafa, psiko-sosyal destek setini alan çocuklardan biri. Mus-

Sonuç olarak pandeminin ne kadar kötü etkileri olsa da aslına bakıldığında bu şekilde pozitif tablolar da ortaya çıkmıştır. Aynı zamanda dışarı çıkma olanağı olmayan hapis cezası almış çocuklar için de vakıflar sayesinde aileleri ile görüşmeleri ve dışarıdaki birçok çocuk ile aynı imkana sahip olmaları onlar için yeni bir nefes alış fırsatı olmuştur. Bunların yanı sıra toplumu etkileyen herhangi bir durumda gerek devletin gerekse STK'ların çocuklara ve yetişkinlere her anlamda fırsat sunması ve yardımcı olması toplumun düzeni ve gelişimine katkı sağlayacaktır.

Uzaktan Kumandalı Arabadan Jenaratör ile Çalışan Arabaya

Hazırlayan: Elif Nur GÜMÜŞ

Giresun'un Tirebolu İlçesinde yaşayan ve Tirebolu Endüstri Meslek Lisesi 3'üncü sınıf Bilgisayar Bölümü öğrencisi olan Atakan Zambak (16), çocukluk dönemlerinde severek oynadığı uzaktan kumandalı oyuncak arabalar sayesinde elektriğin karmaşık dünyası ile tanıştı. Zamanla kumanda ve arabanın arasındaki bağlantı mekanizmasını incelemek için içini açtığı arabalar ve evlerinde bozulan odun motoru 16 yaşında onu mucit yaptı.

Küçüklüğünden gelen elektronik merakı babasının uzaktan kumandalı araba almasıyla ortaya çıktı. Arabanın ve kumandasının içini merak eden Atakan, söktüğü uzaktan kumandalı arabadan sonra evdeki birçok elektrik ile çalışan eşyaları sökmeye başladı. Kendi dünyasında elektriği çözmeye çalışırken evde bozulan odun motorunu babası ile tamir için götürdüğü Buğra Motor'da motorları gören Zambak, onların bağlantılarını ve karışık dünyalarını da çözmek için o dükânda işe girmek istediğini babası ile paylaştı. İlk işe girdiğinde henüz 10 yaşında olan Atakan şuan 16 yaşında ve 6 yıldır okulun yanı sıra bu motorcudaca çalışmaları yapıyor.

Odun motoru hayatını değiştirdi

Hem motor sistemiyle hem de sanayi ortamıyla tanışmasına fırsat veren odun motoru Atakan'ın ilk ortaya çıkardığı projesinde de yer aldı. Kullanılmayacak durumda olan odun motorunu toparlayarak bisikleti ile bir araya getirdi ve bu motor ile çalışan 'Motorlu Bisiklet' üretti. Bisikletin ardından 4 tekerli jeneratör ile çalışan araç ise ikinci projesi oldu.

Sosyal medyayı aktif olarak kullanıyor

Ürettiği projeler ve çalışmalar ile ön plana çıkan ve daha geniş bir kitle tarafından tanınan Zambak, yaptığı projeleri ve aşamalarını paylaşmak aynı zamanda

daha da büyük bir kitleye ulaşmak için sosyal medya hesapları açtı. Bu hesaplarda paylaşımlara gelen izlenme sayısını ve yorumları dikkate aldığını söyleyen Atakan, "Yapılan her yorumu dikkatle okuyor ve ciddiye alıyorum. Elbette olumsuz yorumlarda var. Çoğu genelde 'bunu sen yapmış olamazsın', 'hangi ustaya yaptırdıysan helal olsun ona' gibi yorumlar. Bu yorumlar beni biraz incitse de kimsenin inanamayacağı işler çıkarmış olmak beni mutlu ediyor." diyor.

Yaptığı iki projede medyada yer aldı

Küçük yaşta büyük başarılarla imza atan ve haberlere konu olan Atakan Zambak, projelerinin medyada yer almasının ardından; okuldaki arkadaşları ve öğretmenleri ile ilişkilerinin olumlu yönde etkilendiğini ve destek verdiklerini dile getiren Atakan, Tirebolu ilçesinde de daha tanınır olduğunu söyledi. Bu durum ona özgüven kazandırırken birçok kişinin onunla yetişkin bir birey gibi iletişim kurmasına da neden oldu.

Pandemi döneminde projesini bitirdi

Pandemi döneminde eğitimin çevrimiçi olması, hem arabayı bitirmesini hem de derslerine devam edebilmesini sağladı. Bu durumu "Pandemi dönemi benim için çok iyi oldu. Evde kendim için yaptığım atölyemin olması nedeniyle dört tekerli jeneratör ile çalışan aracımın tamamlanmasını bu süreç sayesinde ger-

çekleştirdim" ifadeleri ile anlatan Atakan, evinde motor ve elektrik bölümü olarak ayrı ayrı hazırladığı iki atölyesinde de çalışmalar yapabildiğini söyledi.

Reşit olmadığı için canlı yayın yapamıyor

Diğer sosyal medya hesaplarının yanında, günümüzde son birkaç yıldır popüler olan ve özellikle gençler tarafından kullanılan video yayınlama uygulamasında da hesap açan Atakan'ın bu platform-

da 20 bin takipçisi var. Takipçileri ile buluşmak için canlı yayın açmak istese de 18 yaşından küçük olduğu için platform yayın açmasına ve gelir elde etmesine izin vermiyor. Zambak bu durumu "Hesap açabiliyorum ama yayın yapamıyorum öyle olacaksa hesapta açamamalıyım" ifadeleri ile eleştirirken öte yandan çevresindeki bireyler tarafından yayın yapılabilmesi için hesap açtığı uygulamaya üzerinde yaşını büyüterek canlı yayınlar açabileceği yönünde çeşitli öneriler aldığını belirtti.

“ Pandemi dönemi benim için çok iyi oldu. Evde kendim için yaptığım atölyemin olması nedeniyle dört tekerli jeneratör ile çalışan aracımın tamamlanmasını bu süreç sayesinde gerçekleştirdim. ”

Fotoğraf: Serkan Doğan

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ

Fakülte

*Eğitim Fakültesi

İlköğretim
Türkçe Eğitimi
Beden Eğitimi ve Spor
Özel Eğitim
Güzel Sanatlar Eğitimi
Bilgisayar- Öğretim Teknolojileri
Eğitimi

*Fen-Edebiyat Fakültesi

Biyoloji
Coğrafya
Fizik
İngiliz Dili ve Edebiyatı
İstatistik
Kimya
Matematik
Rus Dili ve Edebiyatı
Sosyoloji
Tarih

Türk Dili ve Edebiyat

*İktisadi ve İdari Bilimler

Fakültesi

İktisat
İşletme
Uluslararası İlişkiler

*Mühendislik Fakültesi

Enerji Sistemleri Mühendisliği
Gıda Mühendisliği
İnşaat Mühendisliği
Makine Mühendisliği
Bilgisayar Mühendisliği

Elektrik-Elektronik Mühendisliği
Endüstri Mühendisliği
Harita Mühendisliği
Çevre Mühendisliği

*İslami İlimler Fakültesi

Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Eğitimi
Temel İslam Bilimleri
Felsefe ve Din Bilimleri
İslam Tarihi ve Sanatlar

*Görel Güzel Sanatlar Fakültesi

Grafik Tasarım
Geneleksel Türk El Sanatları
Resim ve Baskı Sanatları
İç Mimarlık ve Çevre Tasarımı

*Tirebolu İletişim Fakültesi

Gazetecilik
Halka İlişkiler ve Tanıtım
Radyo Televizyon ve Sinema

*Tıp Fakültesi

*Sağlık Bilimleri Fakültesi

*Diş Hekimliği Fakültesi

*Turizm Fakültesi

*Denizcilik Fakültesi

*Spor Bilimleri Fakültesi

ENSTİTÜ

Fen Bilimleri Enstitüsü
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sağlık Bilimler Enstitüsü

DEVLET KONSERVATUVARI

UYGULAMALI BİLİMLER YÜKSEKOKULU

Görel UBYS
Bulancak Kadir Karabaş UBYS
Şebinkarahisar Fevzi Kırac UBYS
Sivil Havacılık UBYS

YÜKSEKOKUL

Yabancı Diller Yüksekokulu
Şebinkarahisar Sağlık Yüksekokulu

MESLEK YÜKSEKOKULU

Teknik Bilimler MYO
Sosyal Bilimler MYO
Alucra Turan Bulutcu MYO
Eynesil Kamil Nalbant MYO
Keşap MYO
Espiye MYO
Sağlık Hizmetleri MYO
Tirebolu Mehmet Bayrak MYO
Şebinkarahisar Teknik Bilimler MYO
Şebinkarahisar Sosyal Bilimler MYO
Dereli MYO
Piraziz MYO

ARAŞTIRMA MERKEZİ(11)

İletişim;

0 (454) 310 10 00

GİRESUN ÜNİVERSİTESİ TİREBOLU İLETİŞİM FAKÜLTESİ

2013

Demirci Mah. Osman Ağa Cad. No:100 Tirebolu / GİRESUN
Tel: 0(454) 310 17 60 Pbx Faks: 0(454) 310 17 70

web: tif.giresun.edu.tr
e-posta: tif@giresun.edu.tr

